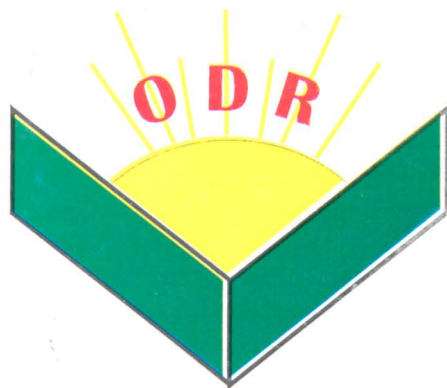

LIPIEC 7 (107)1997

ISSN 1233-8494

Doradztwo Rolnicze

CENA 50gr

W GRABANOWIE

LA70

LA70

Chlewnie nie nowe lecz też dobre

Obserwując aktualny stan chowu trzody chlewnej muszę stwierdzić iż nastąpił wyraźny postęp w zakresie doboru materiału genetycznego i stosowanych pasz, nadal jednak hodowcy nie doceniają wpływu warunków środowiskowych na zdrowie a tym samym i przyrosty zwierząt. Warunki zoohigieniczne większości naszych chlewni są poniżej wszelkich norm. W takich warunkach nawet sztuki wartościowe nie są w stanie dobrze wykorzystywać tak drogie dziś pasze i osiągać ekonomicznie wymagane przyrosty. Na pewno nie stać naszych rolników na budowę nowych specjalistycznych budynków dlatego należy wykonać modernizację już posiadanych zasobów. Decydując się na jej wykonanie zwracamy uwagę na cztery podstawowe elementy:

1. Ocieplenie ścian, stropów, okien i drzwi budynków
2. Wykonanie sprawnej wentylacji.
3. Poprawę warunków oświetlenia
4. Wypłycenie stanowisk inwentarskich.

Ze względu na obszerność tematu podaję tylko zarys problemów po szczegóły odsyłam rolników do specjalistów doradztwa rolniczego.

Ad.1 Ściany naszych budynków wykonane są z jednej warstwy pustaków która zimą na skutek przemarznięcia staje się mokra i przez to bardzo zimna. Takie ściany należy docieplić obmurowując od zewnętrznej strony cegłą lub połówkami pustaków zachowując pustą przestrzeń jako izolację. Stropy ocieplamy magazynując na nich słomę lub siano pamiętajmy jednak aby tej izolacji nie zużyć przed okresem dużych mrozów. Ramy okienne chlewni powinny być wykonane z drewna i posiadać podwójne otwierane szyby. Drzwi muszą być dobrze dopasowane, wykonane z podwójnej warstwy desek z izolacją wewnątrz.

Ad.2 Prawidłowo działający system wentylacyjny warunkuje utrzymanie właściwego mikroklimatu w budynku. Mogą być dwa rodzaje wentylacji - wymuszona i grawitacyjna. W pierwszej obieg powietrza zapewniają mechanicznie wentylatory \ jest to kosztowne \, w drugiej następuje on samoczynnie na skutek różnicy temperatur i gęstości powietrza. System grawitacyjny składa się z otworów nawiewnych i kanałów wyciągowych. Nawiew jest to ciąg równomiernie rozmieszczonych na całej długości budynku pod stropem, nad lub pod oknami otworów zabezpiec-

zonych od zewnątrz kratą a od wewnątrz osłoną rozpraszającą zimne powietrze. Kanały wyciągowe umieszcza się w osi budynku w najcieplejszych miejscach pomieszczenia i wyprowadza min. 50 cm nad jego kalenicę. Zakonczenie kanału powinno być zaopatrzone w deflektor Chanarda, w którym ruch powietrza wytwarza podciśnienie powodując siłę ssącą w kanale. Kanał taki najlepiej jest wykonać z desek 25 mm jednostronnie oheblowanych i zaimpregnowanych przed montażem. W narożach wewnątrz przybić należy trójkątne listwy, które ułatwią połączenie ścianek. Następnie kanał należy zabezpieczyć folią ocieplić wełną mineralną i obudować płytą lub deskami. Kanały powinny mieć wymiary min. 40 x 40 cm i nie więcej niż 60x60cm, jeden kanał o minimalnych wymiarach winien przypadać na ok. 2000 kg wagi utrzymywanych zwierząt. min. 40x40cm i nie więcej jak 60 x 60cm

Ad.3 Dobre oświetlenie jest warunkiem zdrowia i dobrego rozwoju zwierząt zależy, ono od wielu czynników jednak największy wpływ ma samo okno: jego kształt, wielkość i wysokość nad podłogą. Powierzchnia okna nie powinna być mniejsza niż 0.5 m² a do krawędzi okna od posadzki nie może być mniej niż 120 cm. Szyby należy utrzymywać w czystości a pomieszczenia bielić dwukrotnie w ciągu roku. Miara oświetlenia naturalnego jest stosunek powierzchni okien do podłogi, powinien on być następujący:

- a/ chlewnie dla macior-1;15-20;
- b/tuczarnie-1;25-35.

Ad.4 Wypłycenie stanowisk stosuje się aby poprawić warunki higieniczne oraz ułatwić pracę przy obsłudze zwierząt. Przeprowadzając je należy prawidłowo wykonać legowiska dla zwierząt, zwracając szczególną uwagę na dobrą izolację posadzek. Izolatorem betonu może być: z materiałów tańszych-żużel paleniskowy, gruz ceglany lub droższych-papa na lepiku, styropian czy kostka z drewna. Obecnie po zakończeniu zbioru siana przed okresem żniwnym będzie czas na dostosowanie budynków inwentarskich do wymaganych norm zootechnicznych. Należy dobrze przemyśleć a nawet skontaktować się z fachowcem odnośnie zakresu koniecznych przeróbek oraz kosztu ich wykonania.

ZDR Wisznice Henryk Oleszczuk

ZAPALENIA WYMION

Zapalenie wymienia może być spowodowane urazem mechanicznym lub zakażeniem bakteryjnym. Bakterie chorobotwórcze rozmnażając się w wymieniu wydzielają produkty przemiany materii i toksyny, które wywołują reakcję mechanizmów obronnych krwi. Odpowiedzią na to jest wzrost liczby elementów komórkowych w mleku, głównie leukocytów. Leukocyty są to białe krwinki zwalczające bakterie. Liczba ich wzrasta wtedy do kilku milionów w jednym mll. mleka. Schorzenie to jest groźne, bo

prowadzi do uszkodzenia tkanki wydzielniczej i zaburza jej funkcjonowanie, co obniża wydajność krowy i powoduje zmiany składu chemicznego mлека. Jednym z uwarunkowań występowania zapalenia jest czynnik dziedziczny. Błędy zootechniczne takie jak nieprawidłowe żywienie czy utrzymanie zwiększają częstotliwość występowania tego schorzenia. Reakcją na te czynniki obserwuje się głównie u sztuk o wysokiej wydajności dlatego, że wzrost wydajności obniża odporność organizmu. Prawidłowe żywienie,

właściwe pojenie oraz optymalne warunki zootechniczne zapewniają wysoką produkcję mleka pod względem ilościowym i jakościowym. Żywienie paszami złej jakości i przy deficycie składników energetycznych prowadzi do zaburzeń metabolicznych, obniżenia mleczności i osłabienia obronności ogólnej zwierzęcia i miejscowej gruczołu mlekowego. Sprzyja to wystąpieniu zaburzeń w wydzielaniu mleka i zakażeniu wymienia bakteriami chorobotwórczymi. Aby temu zapobiec, krowy powinny być żywione w zależności od wydajności mlecznej. Dawka żywieniowa powinna zawierać odpowiednią ilość białka, energii, witamin i związków mineralnych. Bardzo ważną rolę odgrywa wit. A i beta-karoten. Wpływają one na obronność miejscową gruczołu mlekowego i ogólną organizmu krowy. Najbardziej zasobne w te składniki są: siano, zielonki i susze. Żywienie paszami ubogimi w karoteny, np. kiszonkami złej jakości, sianem źle wysuszonym, nieodpowiednio przechowywanym powoduje obniżenie odporności, zwłaszcza krów będących w okresie szczytowej laktacji. Zdrowotność krów w dużym stopniu zależy od pielęgnacji, higieny pomieszczeń i mikroklimatu obory. Pielęgnacja krów mlecznych polega między innymi na utrzymaniu w czystości skóry wymienia, zwłaszcza strzyków. Przewód strzykowy stanowi główną drogę zakażenia bakteriami. Przed dojem należy wytrzeć wymiona i strzyki oddzielnym ręcznikiem dla każdej krowy, nasączonym środkiem dezynfekcyjnym. Przed nałożeniem kubków udojowych skóra wymienia powinna być sucha a krowa pobudzona do oddawania mleka przez czyszczenie wymienia i masaż. W przeciwnym razie dochodzi do doju "ślepego", który występuje u krów niedostatecznie pobudzonych do oddawania mleka. Zbyt długie przetrzymywanie kubków na strzykach doprowadza do "pustodoju". Zarówno "pustodój" jak i dój "ślepy" może doprowadzić do uszkodzeń tkanki wymienia, które są przyczyną wystąpienia stanów zapalnych. Na stan zdrowotny wymienia znaczący wpływ ma stan techniczny sprzętu udojowego. Powinien on cha-

rakteryzować się stabilnym podciśnieniem, dobrze działającym pulsatorem i odpowiednią jakością gum strzykowych. Dój właściwy winien być zakończony ręcznym dodaniem aby nie pozostawić zalegającego mleka, które jest idealnym środowiskiem do rozwoju bakterii. Bezpośrednio po zakończeniu doju należy przeprowadzić poudojową kąpiel strzyków. Do tego celu służą odpowiednie środki dezynfekujące, zawierające składniki zmiękczające skórę, co chroni je przed wysuszeniem i pękaniem. Płyn do dezynfekcji poudojowej skutecznie zamyka bakteriom dostęp do wymienia. Istotne również znaczenie w profilaktyce chorób wymienia krów mlecznych ma rodzaj stanowiska i jego czystość. Stanowisko zbyt krótkie sprawia, że wymię leżącej krowy spoczywa częściowo w kanale gnojowym, zanieczyszcza się kałem i drobnoustrojami. Zbyt wąskie zwiększa możliwość nadeptnięcia na wymię lub strzyki przez sąsiednią krowę. Stanowisko brudne, zła jakość słomy ściółkowej (zgniła, spleśniała) sprzyja namnażaniu się bakterii i grzybów chorobotwórczych, które mogą wnikać przez kanał strzykowy podczas leżenia krowy i powodować stany zapalne gruczołu. Bardzo poważnym błędem popełnianym przez rolników jest zdajanie krów na ściółkę, zwłaszcza tych, u których występuje stan zapalny. Bakterie znajdujące się w tym mleku łatwo mogą zakażić pozostałe krowy w oborze. Krowy ze stanem zapalnym powinny być dojone w ostatniej kolejności. Eliminuje to możliwość przeniesienia bakterii przez sprzęt dojarski. Nadmierna wilgotność powietrza, oziębienie wymienia oraz przeciągi mogą doprowadzić do trwałych uszkodzeń gruczołu mlekowego, zwłaszcza przy wypasaniu krów w okresie jesiennych przymrozków. Przestrzegając wymienionych wskazówek możemy spodziewać się, że jeżeli nie wyeliminujemy całkowicie stanów zapalnych wymienia to z pewnością w znacznym stopniu jesteśmy w stanie je ograniczyć. Tym sposobem uzyskać wyższą wydajność przy niższych nakładach na leczenie zwierząt oraz zmniejszyć stopień brakowania krów.

Marian Rzedzicki ZDR Radzyń Podl.

Zalecenia przy odchowie prosiąt

Aby odchów prosiąt spełniał nasze oczekiwania należy przestrzegać następujących zaleceń.

- W celu zapewnienia optymalnego oraz indywidualnego zaopatrzenia w wodę należy kontrolować i dopasowywać wysokość poidła do wielkości prosiąt.
- Z początku prosięta należy dokarmiać paszą w małych ilościach umieszczając ją w płaskich korytkach albo na czystej podłodze w pobliżu legowiska.
- Pasza w postaci granulowanej nie powinna kruszyć się i długo leżeć w korycie.
- Resztki paszy - przede wszystkim te, które stały się wilgotne - muszą być na bieżąco usuwane, ponieważ łatwo się psują.
- W żywieniu loch karmiących nie wolno dokonywać nagłych zmian paszy, gdyż powoduje to natychmiast wyraźne zmiany w składzie mleka.
- Na krótko przed i po odsadzeniu prosiętom nie należy zmieniać paszy.
- Bardzo wcześnie i w dużych ilościach pobrana siara chroni młode prosięta przed biegunką kolibakteryjną, ponieważ wraz z siarą pobierają one ciała odpornościowe, będące bierną ochroną przeciw pałeczkom okrężnicy.
- Aby zapobiec inwazji nicieni zwanych węgorkami, należy przestrzegać zasad higieny w chlewni (m.in. usuwanie nawozu i okresowe odkażanie pomieszczeń) oraz odrobaczać lochy, a także prosięta za pomocą specjalnych preparatów. Wrazie wychudzenia prosiąt, zachamowania wzrostu, bladeści błon śluzowych, szarości skóry oraz wystąpienia biegunki należy zwrócić się o pomoc do lekarza weterynarii.

Józef Sokulski ZDR Wisznice

UPRAWA POPLONÓW ŚCIERNISKOWYCH

Utrzymanie i poprawa żyzności gleby jest dla rolnika podstawowym warunkiem dla zapewnienia wiernych i wysokiej jakości plonów.

Bez uzupełnienia składników pokarmowych pobieranych przez rośliny następuje obniżenie naturalnej zasobności oraz zanika żyzność gleby.

Podstawowe znaczenie w tym wypadku ma nawożenie organiczne, a obok obornika dobrymi nawozami organicznymi są poplony ścierniskowe. Wysiane po roślinie głównej mogą one nie tylko, że dostarczyć od 150-300 q paszy z 1 ha, ale również:

- *poprawić wartość stanowiska pod roślinie następczej*
- *poprawić właściwości fitosanitarne gleby.*

W naszych warunkach kiedy większość rolników uprawia rośliny które późno schodzą z pola oraz często występujące susze w sierpniu poplon ścierniskowy może być zawodny. Ryzyko uprawy można ograniczyć przez odpowiedni dobór roślin, które winni charakteryzować się:

- *krótkim okresem wegetacji*
- *szybkimi wschodami przy małej wilgotności*
- *małymi wymaganiami glebowymi*
- *niską ceną nasion.*

Uwzględniając powyższe zestaw roślin na poplony można ułożyć następująco:

I termin siewu do 25 lipca - rzepa ścierniskowa 3 kg/ha

II termin siewu do 5 sierpnia - słonecznik 35 kg/ha, rzepak ozimy 12 kg/ha, gorczyca biała 20 kg/ha oraz mieszanki tych roślin w składzie: słonecznik + peluszką + wyka siewna - 10 kg + 80 kg + 50 kg, a także gorczyca biała + facelia - 10 + 5 kg.

III termin siewu od 10 - 15 sierpnia - gorczyca biała 20 kg/ha, gorczyca biała + facelia 10 + 5 kg, facelia 8 - 10 kg/ha.

Poplony można uprawiać po wszystkich roślinach najczęściej jednak rolnicy wysiewają je na stanowiskach po zbóżach. W takim przypadku należy po zbiorze wykonać orkę na 12-15 cm głęboką, doprawić kultywatorem i broną, a następnie zwałować. Wałowanie wykonuje się w przypadku siewu nasion drobnych przed ich siewem, a dla grubych po siewie w celu lepszego podsiąkania wody.

Aby zapewnić dobry plon poplony należałoby na ściernisko zastosować nawożenie mineralne przy czym azotowe w wypadku roślin niemotylkowych podzielić na 2 części, jedną przed siewem, a drugą pogłównie. Dawki nawozów licząc średnio w czystym składniku wynoszą: 40-50 kg fosforu, 60-80 kg potasu oraz 60-80 kg azotu.

Zielonkę poplonową można wykorzystać na paszę skarmiając ją bezpośrednio na polu lub dowożąc do obory, można też przeznaczyć na zielony nawóz. W tym drugim przypadku przyoranie winno nastąpić na glebach średnich tuż przed nadejściem zimy, a na lekkich wiosną - sprzyja to gromadzeniu wody z opadów zimowych.

Jeśli z powodu suszy wschody roślin są rzadkie nie gwarantujące dobrego pokrycia pola to likwidację plantacji należy przyspieszyć, aby nie dopuścić do zachwaszczenia pola.

Krystyna Szczęśniak ZDR Parczew
Krzysztof Chilczuk ZDR Parczew

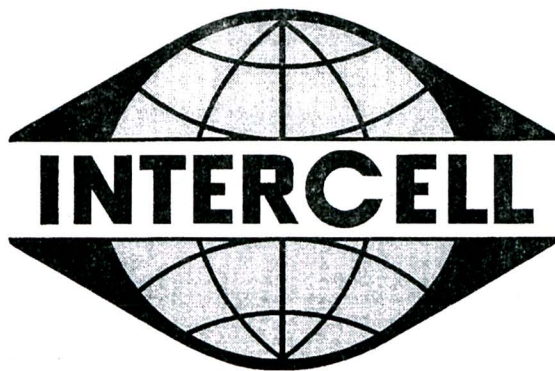
Pielęgnacja użytków zielonych.

Przy koszeniu łąk bardzo istotne jest ustawienie wysokości cięcia kosiarki. Zbyt niskie koszenie uszkadza darń. To z kolei prowadzi do późniejszego zachwaszczenia łąki takimi chwastami jak : mniszek pospolity, szczaw, pokrzywa, gwiazdnica pospolita i inne. Właściwa wysokość koszenia pierwszego odrostu traw jest warunkiem uzyskania dobrego plonu drugiego pokosu. Jeżeli łąka skoszona jest bardzo nisko tj. na wysokość około 3 cm, wówczas z reguły na roślinach nie występują żadne części zielone oraz uszkodzony jest węzeł krzewienia. Zanim bardzo nisko wykoszone łąki się zazielenią, trawy na użytkach zielonych koszone wyżej, z reguły zdążą w międzyczasie wytworzyć już zwarty porost, jeszcze przed wystąpieniem pierwszego okresu letniej suszy. Poza tym, podczas bardzo niskiego koszenia płytko korzeniające się chwasty jak : gwiazdnica pospolita, wiechlina roczna i zwyczajna nie są tak bardzo uszkadzane jak trawy szlachetne np: życica. Dlatego też szybciej odrastają i w krótkim czasie mogą się intensywnie rozmnożyć i znacznie rozprzestrzenić. Naprawianie tego błędu jest później bardzo kosztowne. Następnym problemem bardzo ważnym jest wykaszanie niedojadów. Zabieg ten jest wciąż zbyt rzadko przeprowadzany pomimo, iż

bardzo korzystnie wpływa na wzrost plonu. Po każdym wypasaniu zostają niedojady. Trawy przykryte odchodami giną, zaś wokół tych miejsc, w wyniku bogatego zaopatrzenia w składniki odżywcze, rośliny intensywniej się rozwijają, są jednak wżgardzane i pomijane przez bydło. Rośliny te dojrzewają generatywnie, drewnieją i nie są w stanie wytworzyć liści, które są niezbędne do następnego odrostu. Aby zapewnić nowy, lepszy odrost na pastwisku należy wykosić niedojady. W przypadku niewielkiej ilości pozostałych roślin można je rozbić lub wykosić (na wys. około 10 cm i pozostawić rozrzucone na powierzchni). Im bardziej rozdrobni się niedojady, tym szybciej ulegną rozkładowi i nie będą hamować nowego odrostu. Wysokość wykaszania niedojadów nie może być niższa od 8 cm. Reasumując - podstawą wysokich i jakościowo dobrych plonów jest dobry stan runi łąkowej, utrzymywanej przez długi czas w odpowiedniej kondycji. Aby to osiągnąć należy starannie wykonywać zabiegi pielęgnacyjne.

ZDR Radzyń Podl. Bożena Siergiej.

Przedstawiamy się

Spółka joint venture kapitału
polskiego, szwedzkiego,
międzynarodowego

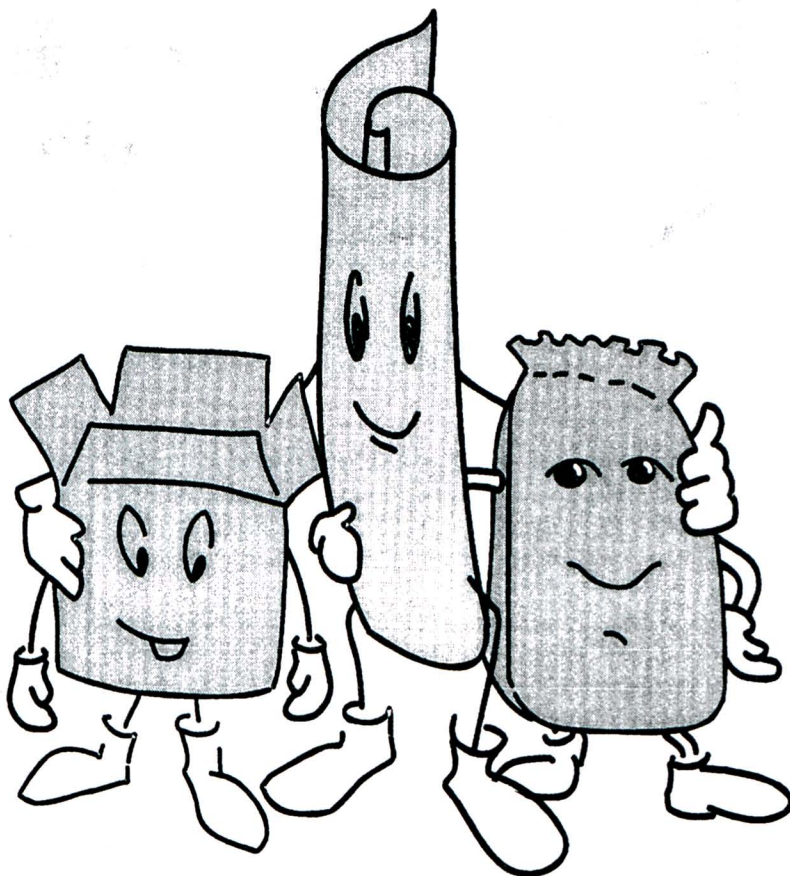
Oferuje:

– worki papierowe:

do mrożonek, mąki,
mleka w proszku,
pasz itp.

– pudła z tektury falistej:

zaprojektujemy, wykonamy,
dostarczymy:
do warzyw, owoców
i wszelkich innych towarów.

Rejonowe Biuro Handlowe nr 5

20-610 Lublin, ul. Tomasza Zana 38 pokój 208
tel./fax (081) 524 02 69
tel. (081) 743 48 59
tel. (081) 55 72 54 wew. 369

Hurtownia Przedsiębiorstwo Handlowe PAPIER Leszek Szymanek

08-200 Łosice, ul. 1000lecia P.P. 11
tel. (081) 57 88 87

SPRZEDAŻ

WORKI

tel./fax (0-29) 69-11-38

PUDŁA

tel./fax (0-29) 69-13-83

INTERCELL SA

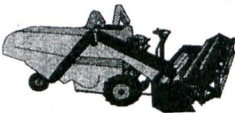
07-401 Ostrołęka
ul. I Armii Wojska Polskiego 21
tel. (0-29) 69 12 21
tel./fax (0-29) 69 11 94

!!! UWAGA ROLNICY !!!
FABRYCZNA SPRZEDAŻ MASZYN ROLNICZYCH
produkcji:
LUBELSKIEJ FABRYKI MASZYN ROLNICZYCH S.A.
INNI PRODUCENCI

z bonifikatą 2% od ceny fabrycznej

z minimalną bonifikatą 0,5% od ceny fabrycznej

OBŚLUGA KREDYTÓW PREFERENCYJNYCH

"PRA-SIP" Sp. z o.o., ul. Budowlana 26, 20-469 Lublin
tel. 0-81/74-412-81 do 85 wew. 246, 211, tel./fax wew. 212
lub fax bezpośredni 0-81/74-409-64 telex 642732

PRA-SIP sklep
HANGAR

RÓWNIEŻ CZĘŚCI DO MASZYN
SZEROKI ASORTYMENT

ul. Zemborzyska

ul. Budowlana
KORZYSTNIE NISKIE CENY
RÓŻNE MASZYNY, RÓŻNI PRODUCENCI

Niszczenie chwastów w okresie późniejszym

Bardzo ważnym problemem rolników są chwasty wieloletnie występujące na polach uprawnych np. perz. Istnieje możliwość ich zwalczania w okresie późniejszym. Zwalcza się je środkami zawierającymi glifosat. Te preparaty stosuje się od połowy sierpnia do późnej jesieni. Po zbiorze zbóż pozwalamy chwastom na odrośnięcie. W momencie oprysku perz powinien mieć wysokość 10-25 cm i wytworzyć co najmniej 5-6 w pełni wykształconych liści. Zdecydowana większość rozłogów winna wypuścić liście. Jednoroczne chwasty jednoliścienne powinny mieć co najmniej 5 cm wysokości, a chwasty dwuliścienne w pełni wykształcone 2 liście właściwe. Oprysk wykonujemy w czasie pełnej wegetacji roślin, przed nadejściem jesiennych przymrozków. Można w ten sposób jednorazowo wyeliminować perz na okres 3-4 lat.

Herbicydy przeznaczone do zwalczania perzu i innych chwastów na ściernisku to:

1. **Roundup 360 SL** 4-5 l/ha w 200-300 l wody. Przy stosowaniu środka wspomagającego lub siarczanu amonu dawkę Roundupu zmniejsza się. Stosuje się Roundup 3 l/ha + Adbios lub Hyspray 1,5 l/ha w 200-300 l wody, bądź Roundup 3 l/ha + siarczan amonu 5 kg w 200-300 l wody.
2. **Gliałka 360 SL, Glifogan 360 SL, Glyfos 360 SL** 5-6 l/ha lub 3 l/ha + siarczan amonu 5 kg/ha lub Hyspray lub Adbios 1,5 l/ha.
3. **Awans 360 SL** 4-5 l/ha lub **Awans 2-3 l/ha** + siarczan amonu 5 kg/ha.
4. **Perzocyd 100 SL** 12-15 l/ha
5. **Perzocyd 280 SL** 6-8 l/ha

Objawy zniszczenia chwastów występują po 10-14 dniach, przy chłodniejszej pogodzie nieco później. Zabiegi uprawowe można rozpocząć z chwilą pojawienia się na liściach

wyraźnych objawów zamierania roślin tj. ok. 12-16 dni po zabiegu. Dłuższe odczekanie, aż do momentu obumarcia rozłogów, znacznie ułatwi pracę narzędzi uprawowych. Glifosat rozkłada się w glebie w ciągu 2-3 tyg. Po upływie tego okresu po wykonaniu uprawy przedsiwnej, można uprawiać wszystkie rośliny. Poza w/w herbicydami opartymi na glifosacie, do zwalczania wyłącznie perzu oraz innych chwastów jednoliściennych po żniwach stosuje się preparaty z grupy graminicydów:

1. **Agil 100 EC** 1,25-1,5 l/ha
2. **Fusilade Super EC** 2,5-3 l/ha
3. **Targa 10 EC** 2-3 l/ha
4. **Targa Super 5 EC** 2-3 l/ha
5. **Pantera 040 EC** 2-3 l/ha
6. **Select 240 EC** - perz - 1 l/ha
7. **Select 240 EC** - jednoliścienne jednoroczne 0,4 l/ha

Oprysk wykonuje się po sprzęcie przedplonów, gdy pocięte w trakcie uprawy mechanicznej rozłogi perzu powszechnie osiągną fazę 4-6 liści /wys. 15-20 cm/. Pierwszą uprawę mechaniczną wykonujemy po upływie miesiąca od zastoso-

ZDR Łosice Zofia Chotyniec

Wzdęcie żwacza u bydła - sposoby zapobiegania.

Wzdęcie żwacza u bydła - schorzenie to jest wynikiem gromadzenia się w żwaczu i czepcu nadmiernych ilości gazu. Może ono przebiegać wśród gwałtownych objawów klinicznych i powodować dużą śmiertelność krów. Najczęściej choroba ta ma charakter sezonowy, większość przypadków występuje w okresie żywienia zielonkami głównie wiosną /najczęściej w czerwcu /jak również latem i jesienią. Także dużą ilość przypadków chorobowych zaobserwowano w ubiegłym i bieżącym roku kiedy to rolnicy zadawali nadmierne ilości ziemniaków krowom. Oprócz przypadków wzdęć po skarmianiu zielonek i ziemniaków, wzdęcia mogą powodować także liście buraków i kapusty, nać ziemniaczana, buraki jak również rośliny zmarzłe, zroszone i przewiędłe. Najczęściej nasilenie ostrych przypadków wzdęć występuje w godzinach rannych, w okresie wilgotnej pogody, w dniach świątecznych /tzn. podczas pobytu bydła w oborach /.

W wyniku znacznego zwiększenia się objętości żwacza z powodu nieprawidłowej fermentacji i braku odbijania gazów dochodzi do ucisku na serce i układ oddechowy, co stanowi nierzadko bezpośrednią przyczynę zejścia śmiertelnego na skutek uduszenia. Jak temu zapobiegać ?

- *Przestrzegać zasady stopniowego przyzwyczajania zwierząt do nowego rodzaju paszy. Obowiązuje ona zwłaszcza wtedy, gdy w runi pastwiskowej zawarta jest znaczna domieszka roślin motylkowych. W takich przypadkach zwierzęta powinny otrzymywać zielonkę z pastwiska na którym będą wypasane jeszcze w czasie żywienia oborowego w stopniowo wzrastających dawkach i co najmniej na tydzień przed wyjściem na pastwisko.*

- *Wraz z rozpoczęciem wypasu zaleca się szczególnie w początkowym okresie zadawać bydłu przed wyjściem na pastwisko w małych ilościach słomę, siano a także napoić.*
- *Istotne znaczenie dla profilaktyki ma również fakt aby zwierzęta w początkowym okresie wypasania przebywały na pastwisku krótko a w miarę przyzwyczajania do nowych warunków żywienia stopniowo coraz dłużej.*
- *Bydło nie powinno wychodzić na pastwisko w dni słotne ani też gdy jest ono pokryte obfitą rosą.*
- *Nie podawać zwierzętom zielonki przewiędłej, zmarzniętej ani też niedostatecznie wysuszonej.*
- *Nie należy poić zwierząt bezpośrednio po przybyciu z pastwiska.*

Na koniec chciałabym poradzić co można zrobić we własnym zakresie gdy wzdęcie już wystąpiło. Należy zawiadomić lekarza weterynarii w miarę możliwości jak najszybciej, ponieważ przy ostrym wzdęciu żwacza zejście śmiertelne może nastąpić bardzo szybko. W międzyczasie można stosować ugniatanie żwacza i obustronne masażę powłok brzusznych. Można zakładać zwierzętom powrósł, powróż z pręta lub kija na wzór wędzidła. Aby wzmocnić odbijanie zaleca się również kilkakrotne prowadzenie zwierzęcia wzdłuż stoku /wzniesienia terenu / a następnie gwałtowne skręcanie w dół.

Krystyna Laskowska
ZDR Łosice

Ach te krety.

Bardzo często w swej pracy spotykam się z pytaniami co robić z kretowiskami?, jak je zlikwidować? Niektórzy rolnicy opowiadają o swoich sposobach, ale często są to metody niehumanitarne i nieekologiczne.

Kret wg Rozporządzenia Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z 6.01.1995 roku jest objęty całoroczną ochroną gatunkową z wyjątkiem zamkniętych ogrodów, szkółek i lotnisk.

Jest to zwierzę, które ma bardzo dobry słuch i dotyk. Ciche dźwięki przyciągają go do zdobyczy na głośniejsze reagują ucieczką. Gdy pojawią się na naszych łąkach i ogrodach krety to spróbujmy je odstraszać. Jest bardzo dużo sposobów odstraszania kretów;

1. Plastikowe lub szklane butelki i zakopujemy w ziemi po szyjkę wówczas to nawet przy bardzo małym wietrze powstają niesłyszalne dla nas gwizdy, które skłaniają kreta do ucieczki.
2. Blaszane lub drewniane kołatki połączone ze śmigłami, różnego rodzaju zabawki dziecinne typu wiatraczki, butelki plastikowe odwrócone do góry dnem na patyku wbijamy w kopce i ponad korytarzami wykopanymi przez kreta.
- 3 Zastosowanie odstraszaczy elektronicznych zasilane bateriami, które można już kupić w niektórych sklepach ogrodniczych.

4. Można np. na granicy ogrodu posadzić rośliny (łobodę, aksamitki, bazylię), które skutecznie trzymają kreta z dala od cennych warzyw.

5. Stosowanie kretolapów lub pułapek. Najprostsza pułapka to litrowy słoje. Szukamy płytkiego korytarza w pobliżu świeżego kretowiska odkrywamy jego dwudziestocentymetrowy odcinek i w tym miejscu wkopujemy słoje tak głęboko aby jego otwór znajdował się na poziomie dna korytarza. Wykopu nie zasypujemy, tylko przykrywamy go z wierzchu kartonem papierowym i dopiero na nim kładziemy warstwę podłoża. Zaglądamy do słoja kilka razy dziennie. Jeśli uda nam się go złapać to należy go wynieść w takie miejsce, gdzie nie będzie nikomu przeszkadzał a mógł żyć np. dzikie łąki nie wykorzystywane przez rolnika. Nigdy nie zabijać !

6. Stosowanie zapachowych preparatów odstraszających pałeczek Antykrecik, Krecik lub granulek (KRETOL 5 GR). Preparaty rozkładamy wokół upraw lub wkładamy do świeżych nor i kretowisk. O niehumanitarnych, nieekologicznych i niezdrowych dla zwierząt i ludzi metodach zwalczania kreta nie będę pisać.

J.BARDADIN
ZDR ŁOSICE

" Przez żołądki krowy do serca hodowcy "

Program żywienia bydła firmy Central Soya

Celem wprowadzenia nowego programu żywienia bydła jest bardziej efektywne wykorzystanie pasz objętościowych oraz możliwości genetycznych zwierząt. Ma się to przyczynić do możliwie maksymalnej produkcji mleka i mięsa, a co za tym idzie do poprawienia opłacalności chowu i hodowli bydła.

Aby maksymalnie wykorzystać posiadane zasoby pasz objętościowych należy znać ich wartość pokarmową oraz potrzeby zwierząt w danym okresie produkcyjnym.

Czynniki te, jak również stale rosnące potrzeby bydła spowodowane wzrostem wydajności oraz specyfika trawienia pociągnęły za sobą konieczność innego niż do tej pory sposobu określania potrzeb zwierząt i wartościowania pasz.

Central Soya chcąc kompleksowo podejść do tematu żywienia bydła, wraz z nowymi produktami wprowadziła również nowy sposób szacowania wartości pasz i potrzeb zwierząt.

Jest to system holenderski, który jako czynniki podstawowe określa:

- energię w postaci **JPM** (jednostek produkcji mleka) lub **JPŻ** (jednostek produkcji żywca).

W odniesieniu do pasz jednostka ta mówi o energii netto, a więc tej która jest rzeczywiście dostępna dla przeżuwaczy w jelicie cieniłym. Podobnie energetyczne potrzeby zwierząt jednostka ta określa na poziomie jelita cieniłego. Są to więc potrzeby rzeczywiste.

- białko trawienne w jelicie - **BTJ**. Jednostka ta mówi o zapotrzebowaniu zwierząt na białko, które musimy dostarczyć do jelita cieniłego. W stosunku do paszy jest to takie białko, które przechodzi nienaruszone do jelita cieniłego i tam jest trawione i wchłaniane.

Proponowany przez nas system uwzględnia specyfikę trawienia przeżuwaczy (wynikającą z obecności czterokomorowego żołądka); zbliżony jest do znanego już w Polsce francuskiego systemu **INRA**.

Biorąc pod uwagę te czynniki, jak i fakt że w naszym kraju jest bydło o zróżnicowanym poziomie produkcji, a co za tym idzie o różnych potrzebach żywieniowych, zasadne było znaczne rozszerzenie oferty produktów dla bydła.

Prawidłowe zbilansowanie dawki pokarmowej polega na takim dobraniu ilości pasz, aby krowa mogła wyprodukować w oparciu o zawartą w nich zarówno energię jak i białko (jak również witaminy, makro i mikroelementy) taką samą ilość mleka.

Innymi słowy, w paszy którą zjada zwierzę nie może być ani niedoboru, ani nadmiaru białka lub energii w stosunku do jego potrzeb.

Taka dawka jest dawką idealną lecz w praktyce , mając do dyspozycji tylko pasze objętościowe, bardzo trudno jest ją uzyskać. Zimą może wystąpić niedobór białka, natomiast latem szybko zmieniające się warunki wegetacji roślin powodują ciągłe zmiany ich składu, co znowu naszcza dużo kłopotów w bilansowaniu dawek.

Duże znaczenie ma również fakt, że dla pewnych grup fizjologicznych zwierząt, lub całych stad same pasze objętościowe nie są w stanie pokryć ich zapotrzebowania z uwagi na ich wysoką wydajność, przyrosty, itp.

Na pewno rozwiązanie tych problemów pozwalają preparaty dla bydła w ofercie Central Soya.

Mają one za zadanie:

- niwelować niedobory składników pok. wynikające ze stosowanych pasz objętościowych;
- dostarczyć dodatkowych porcji białka i energii w celu podniesienia lub utrzymania produkcji;
- w przypadku cieląt - wyeliminować lub ograniczyć spożycie drogiego mleka bardziej efektywnym i tańszym preparatem mlekozastępczym oraz spowodować wcześnie pobieranie pasz stałych.

Oferta naszych produktów przedstawia się następująco:

CIELETA

- R - 265 Mlekotek Plus** - preparat mlekozastępczy oparty w całości o produkty mleczne;
- R - 266 Mlekotek** - preparat mlekozastępczy oparty o produkty mleczne i niewielki (15 %) dodatek białka roślinnego;
- R - 250 Fernando** - granulowana mieszanka typu Starter stymulująca rozwój przedżołądków.

KROWY MLECZNE I MŁODZIEŻ HODOWLANA

- R - 255 **Unimilk*** - mieszanka przeznaczona dla młodzię hodowlanej powyżej 3 mies. życia i średniowydajnych krów mlecznych
- R - 256 **Mastermilk*** - mieszanka stosowana w żywieniu krów wysokowydajnych;
- R - 257 **Promilk** - wysokobiałkowy preparat uzupełniający pasze objętościowe w ten składnik; stosowany w żywieniu krów mlecznych i młodzię hodowlanej;
- R - 258 - **Aminotek** - wysokobiałkowy preparat uzupełniający pasze objętościowe we właściwe aminokwasy potrzebne do produkcji mleka, dostępne w jelicie cienkim - białko chronione. Poprawia funkcjonowanie zwierza.
- Zalecany dla krów o superprodukcji;
- R - 259 - mieszanka mineralna poprawiająca zdrowotność wymienia i zmniejszająca ilość komórek somatycznych w mleku.

BYDŁO MIĘSNE

- R - 251 **Unibyk*** - mieszanka przeznaczona dla bydła opasowego pow. 3 mies. życia do końca tuczu. Idealna dla semiintensywnego opasu
- R - 252 **Masterbyk I*** - mieszanka dla intensywnie opasanego bydła powyżej 350 kg m.c.

- R - 253 - **Masterbyk II*** - mieszanka dla intensywnie opasanego bydła powyżej 350 kg m.c.
- R - 254 **Probyk** - preparat do uzupełniania białka w paszach objętościowych dla opasów.

*mieszanke tę może sporządzić również sam hodowca na bazie 10 %, lub 30 % koncentratu.

Uwaga; - Do 10 % koncentratów wymagany jest dodatek oprócz sruł zbożowych również sruły rzepakowej lub sojowej;
- 30 % koncentraty są tzw. pełne - wymagają jedynie dodatku sruł zbożowych.

KONCENTRATY

- 10 % R - 055 **Unimilk** - do sporządzania mieszanki
30 % R - 155 **Unimilk** - typu Unimilk
- 10 % R - 056 **Mastermilk** - do sporządzania mieszanki
30 % R - 156 **Mastermilk** - Mastermilk
- 10 % R - 051 **Byk**
30 % R - 151 **Byk** - do sporządzania mieszanek dla opasów

c.d.n.

W okresie od 1 maja do 1 sierpnia promocja preparatów mlekozastępczych

Ogłoszenia

PSANASIUK ZBIGNIEW
Zahajki 42 gm. Drelów tel.
(057) 37-20-293

OPTIMUS - używane maszyny rolnicze z Niemiec w ciągłej sprzedaży: kombajny zbożowe, ziemniaczane, prasy wysokiego zgniotu kostkujące, rolujące, przyczepy zbierające, wyorywacze do buraków, traktory, inne - pełen asortyment na zamówienie. Zapewniamy części + serwis.

MUSZYŃSKI Stefan zam.
Szpaki Stare 71
Sprzedam prasę niskiego zgniotu "Robot". Stan dobry, cena do uzgodnienia

ADAM HRYCIUK zam.
Międzyrzec Podl. tel. 3713-740

Sprzedam:- ciągnik C-330 z ładowaczem "TUR" rok prod. 1980 - stan techniczny dobry, POLONEZ Caro 1992 r - pierwszy właściciel, stan dobry, COLF disel rok prod. 1989 - stan techniczny bardzo dobry

S U P O N

Poleca
TANI SZNUREK DO PRAS
ODZIEŻ ROBOCZĄ
OCHRONNE: MASKI
KOMBINEZONY
RĘKAWICE
OBUIE

GAŚNICE
Biała Podlaska ul. Artyleryj ska 14 tel. 343-25-00
Międzyrzec Podlaski ul. Lubelska 58 tel. 371-33-61

WYTWÓRNIĄ PASZ I KONCENTRATÓW

Zbigniew i Jan
Bajkowsky

KOPYTNIK Gmina Łomazy
tel. (057) 341-84-15, 341-84-26

OFERUJEMY:

mieszanki o granulaty o koncentraty
produkowane na bazie premixów
firmy "EWOS POLFARM"
dla bydła, owiec, drobiu
i trzody chlewnej

SKUPUJEMY:

- o pszenicę
- o jęczmień
- o kukurydzę
- o łubin o bobik
- o groch o soję

SPRZEDAJEMY
NAWOZY MINERALNE

ZAPRASZAMY
DO
WSPÓŁPRACY

Ministerstwo Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej - Biuro Informacji i Analiz.

Raport tygodniowy z handlu targowiskowego w/g meldunków z Ośrodków Doradztwa Rolniczego

w okresie od 16 czerwca do 21 czerwca 1997 r.

Województwo	Targowisko	PSZENICA zł/dt	ŻYTO zł/dt	JĘCZMIEN zł/dt	ZIEMNIAKI zł/dt	PROSIĘTA zł/pałę	JAJA zł/szt	JABŁKA zł/kg	CEBULA zł/kg
	min	40	29	38	6	155	0,18	0,80	0,60
	max	60	55	58	50	250	0,35	2,75	3,00
	średnia	52,10	39,74	46,74	20,22	186,36	0,26	1,40	2,12
	najczęściej płacono	50	40	50	20	170	0,25	1,2	2,5
Biała Podlaska	Parczew	50	35	45	7	220	0,27	1,50	2,50
Biała Podlaska	Radzyn Podlaski	55	34	45	6	200	0,25	1,20	2,50
Białystok	Siemiatycze	50	32	40	10	200	0,23	1,00	0,60
Białystok	Sokolka	51	42	46	11	250	0,27	1,40	
Bielsko Biala	Wadowice	58	55	56	14	220	0,35	2,00	2,50
Bielsko Biala	Zywiec	60	50	54	20	240	0,26		2,50
Bydgoszcz	Koronowo	50	40	44	25	180	0,28		3,00
Bydgoszcz	Wiecbork	52		48		160	0,24		
Chelm	Chelm		40	42	10	170	0,26	1,20	2,50
Chelm	Krasnystaw	45		38	10	160	0,22	1,20	2,80
Ciechanow	Pultusk	50	37	46	11	180	0,23	1,65	1,00
Ciechanow	Lidzbark	55	45	50	10	165	0,23		2,50
Czestochowa	Koniecpol	51	40		19	170	0,23	1,60	2,00
Czestochowa	Zarki	55	40	50	16	170	0,20	1,80	2,50
Elblag	Paslek	46	38	40	30	180	0,25	1,30	1,40
Elblag	Ometa	45		40	15	175	0,28	1,00	1,70
Gdansk	Koscierzyna	54	40	50	23	170	0,26	1,45	1,90
Gdansk	Starogard Gdanski	48		41	21	155	0,26	1,30	1,20
Gorzow Wielkop.	Drezdenko	50	40	45	19	180	0,28	1,50	2,80
Gorzow Wielkop.	Debno Lub.	53		40	18	170	0,30	2,00	1,30
Jelenia Gora	Jelenia Gora	50			35	180	0,25	1,60	1,50
Jelenia Gora	Kamienna Gora	45			30	190	0,23	1,80	1,20
Katowice	Siewierz	51	50	50	11	200	0,22		
Katowice	Wodzislaw	54	50	54	36	180	0,25	1,00	3,00
Kielce	Kazimierza	50	40	45	20	190	0,25	1,10	1,50
Kielce	Nowy Korczyn	47	39	41	13	190	0,20		1,50
Konin	Konin	59			40	175	0,33		2,75
Konin	Slupca	54	43	50	30	180	0,23		0,80
Koszalin	Koszalin	50			30		0,23	1,50	2,50
Koszalin	Swidwin				35	160	0,25	1,60	1,80
Krakow	Slomniki	50		47	20		0,30		2,00
Krakow	Proszowice	48	42	44	19	210	0,30		1,80
Krosno	Krosno	60		50	10	220	0,32	1,60	2,60
Krosno	Jaslo	60			20	210	0,23	2,00	3,00
Legnica	Glogow	53		45	20	170	0,23	1,85	2,10
Legnica	Jawor	53		46	18	175	0,20	2,75	1,70
Leszno	Leszno	59	48	54	45	190	0,22	2,00	0,80
Leszno	Rawicz	56		50		190	0,26	1,50	0,60
Lodz	Glowno	56	40	50	10	180	0,27	1,00	2,00
Lodz	Ozorkow	52	38	52	16	200	0,30		2,00
Lomza	Sokoly	50	33	44		230	0,20		
Lomza	Kolno	54	36	50		190	0,25	1,40	2,20
Lublin	Ryki	49	29	45	10	175	0,33	1,50	
Lublin	Markuszow	47	30		10	170	0,25	1,00	3,00
Nowy Sacz	Nowy Targ	60	50	50	20	200	0,30	1,40	3,00
Nowy Sacz	Grybow	60	48	58	26	200	0,30	1,00	2,00
Olsztyn	Lubawa	53		48	35	165	0,25	1,40	1,20
Olsztyn	Szczytno	50		50	20	200	0,25	1,30	2,00
Opole	Brzeg				25	175	0,25	1,40	1,80
Opole	Kedzierzyn				50	170	0,18	1,70	2,70
Piotrkow Trybuna	Radomsko	56	40	50	20	170	0,22	1,20	2,60
Piotrkow Trybuna	Opoczno	60	35	50	18	180	0,30		2,50
Plock	Gostynin	48	40	47	10	160			
Plock	Leczyca	47	40	40	15				3,00

BIULETYN BIAŁSKOPODLASKIEJ IZBY ROLNICZEJ

Miesięcznik Białkopodlaskiej Izby Rolniczej

STAN I PERSPEKTYWY ROZWOJU MLECZARSTWA W WOJ. BIAŁSKOPODLASKIM

24 maja br. w sali konferencyjnej Urzędu Wojewódzkiego w Białej Podlaskiej odbyło się forum poświęcone ocenie możliwości rozwoju mleczarstwa na terenie woj. białkopodlaskiego. Wśród uczestników zorganizowanego przez Białkopodlaską Izbę Rolniczą spotkania znaleźli się przedstawiciele Wydziału Rolnictwa UW w Białej Podl. oraz reprezentanci Zarządów i Rad Nadzorczych spółdzielni mleczarskich z terenu województwa.

Podczas forum dokonano oceny obecnego stanu mleczarstwa oraz stopnia realizacji przyjętego w 1994 r. Programu Modernizacji i Restrukturyzacji Mleczarstwa w Woj. Białkopodlaskim. Dyskutowano także nad perspektywą wejścia Polski do Unii Europejskiej, które może być szansą dla polskiego rolnictwa ale również niesie ze sobą wiele zagrożeń w przypadku nieprzygotowania się do tego procesu. Mówiono o konieczności poprawy jakości produkowanego mleka, a także zwracano uwagę na poza technologiczne czynniki decydujące o powodzeniu produktów mleczarskich na rynku, jak promocja czy reklama.

Innym z ważnych tematów poruszanych na forum była potrzeba współdziałania pomiędzy spółdzielniami by z pozycji silnego ekonomicznie organizmu odnosić większe sukcesy na rynku. Pan Roman Kuć, Przewodniczący Komisji Rynku Rolnego i Współpracy z Zagranicą zaproponował członkom Rad Nadzorczych i Zarządów podlaskich mleczarni połączenie w jedną silną spółdzielnię mleczarską.

Uczestnicy zgodzili się brać udział w kolejnych spotkaniach poświęconych problematyce mleczarstwa by wspólnie radzić nad poprawą istniejącej sytuacji.

Dokończenie na stronie 2

Od lewej: Marian Lipka (OSM-Biała Podl.), Ryszard Chomiuk (BIR), Roman Kuć (BIR), Barbara Kwiatkowska (BIR), Franciszek Hornowski (OSM-Łosice), Jan Stasiuk (BIR), Tomasz Donica (BIR), Marek Rojek (OSM-Biała Podl.), Joanna Dośpiał (SM-Radzyń Podl.), Aleksander Mikołajczak (OSM-Łosice), Szczepan Skomra (SM-Radzyń podl.)

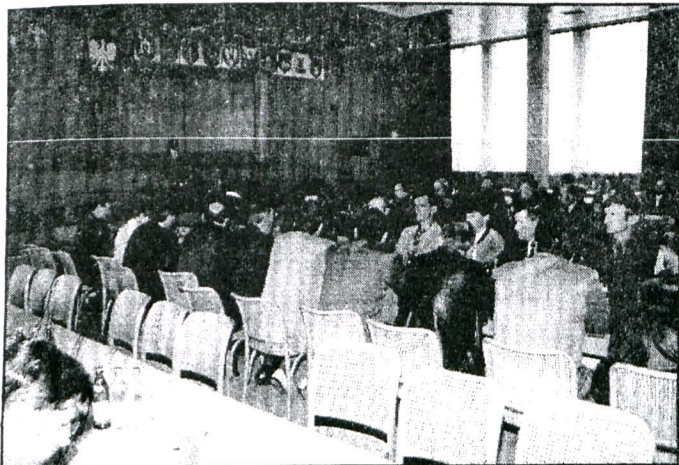
W NUMERZE:

- **Spółdzielnie
w państwach Wspólnoty
Europejskiej**
- **Rynek mięsa
w II poł 1997 r.**
- **Przewidywane plony
zboż**
- **Ubezpieczenia
wzajemne
- szanse i korzyści
dla gmin wiejskich**
- **Co stracimy i zyskamy
po wejściu do UE**
- **Z prac Zarządu
Białkopodlaskiej Izby
Rolniczej**
- **Pierwsze sesje
Warszawskiej Giełdy
Towarowej**

Biuletyn Białkopodlaskiej Izby Rolniczej
Adres Redakcji: 21-500 Biała Podlaska, ul. Brzeska 41
Tel. (057) 3420032, 3437030; Fax. (057) 3420032

STAN I PERSPEKTYWY ROZWOJU MLECZARSTWA W WOJ. BIALSKOPODLASKIM

Dokończenie ze strony 1

BILANS PODLASKICH SPÓŁDZIELNI

■ **Spółdzielnia Mleczarska w Białej Podlaskiej.**

W 1996 roku spółdzielnia skupiła 28 mln litrów mleka z terenu 9 gmin. Po modernizacji serowni w 1996, może przerobić 100 tys. litrów dziennie (80 tys. litrów potrzebnych jest do produkcji serów twardych, a 20 tys. litrów do galanterii mlecznej). Od 1996 roku mikrobiologicznym badaniem mleka objęto tu rolników, którzy wyrazili na to zgodę. Jest wśród nich 400 gospodarstw. W 1996 roku spółdzielnia wprowadziła premie (dopłaty restrukturyzacyjne) za ilość dostarczanego mleka. Mleczarnia kredytuje również modernizację gospodarstw rolnych. Obecnie u dostawców działa 30 schładzalników zbiornikowych oraz 5 dojarek przewodowych. Bezpośrednio mleko odbierane jest od 18 rolników.

■ **Spółdzielnia Mleczarska w Łosicach.**

W 1996 roku spółdzielnia skupiła 28,85 mln litrów mleka. Dynamika wzrostu w tym okresie wyniosła 106 %, natomiast za pierwsze cztery miesiące 1997 roku - 108,3%. Średni dzienny skup to 90 tys. litrów. Zakład może przerobić około 200 tys. litrów mleka na dobę - znajdują się w nim dwie wieże proszkownicze oraz linia do produkcji galanterii i masła. Z około 5 tys. do 4,3 tys. spadła ilość dostawców mleka do Łosic - być może spowodowała to konkurencja z Węgrowa lub Siemiatycz. Przybywa za to większych dostawców. W mleczarni nie działa już Fundusz Wzajemnej Pomocy, ale spółdzielnia kredytuje zakup dojarek i schładzalników do mleka.

■ **Spółdzielnia Mleczarska „Spomlek” z Radzyna Podlaskiego.**

W zeszłym roku mleczarnia skupiła 100 mln litrów mleka i w stosunku do 1995 roku osiągnęła 5,3 % dynamikę wzrostu. W spółdzielni przyjęto w 1989 roku program hodowlany, który jest do dzisiaj konsekwentnie realizowany. Do „Spomleku” mleko sprzedaje 14,5 tys. dostawców, z czego 5,2 tys. stanowią członkowie spółdzielni. Spółdzielnia

odbiera surowiec z terenu czterech województw: białkopodlaskiego, lubelskiego, siedleckiego, chełmskiego.

Co roku przeprowadzany jest spis krów u wszystkich dostawców. Obecnie potencjał produkcyjny wynosi 39,359 tys. sztuk krów, z czego 21,076 tys. sztuk znajduje się w oborach członków spółdzielni. Średnia wydajność krów wynosi 3,3 tys. litrów mleka o zawartości białka 3,39 %.

Od 1994 roku spółdzielnia płaci za jakość mikrobiologiczną mleka i zawartość komórek somatycznych. Spółdzielnia z własnych dochodów utrzymuje Fundusz Wzajemnej Pomocy, z którego udzielane są członkom bezprocentowe kredyty na zakup krów i jałówek oraz urządzeń niezbędnych do unowocześnienia i intensyfikacji produkcji mleka. Na pomoc w „Spomleku” może liczyć każdy dostawca, który chce unowocześnić i rozwinąć produkcję mleka.

PROGRAM MODERNIZACJI I RESTRUKTURYZACJI MLECZARSTWA W WOJ. BIALSKOPODLASKIM

W 1994 r. opracowano Program Modernizacji i Restrukturyzacji Mleczarstwa w Woj. Białkopodlaskim. Celem programu jest pokonanie barier rozwoju mleczarstwa poprzez:

- doskonalenie bydła mlecznego,
- restrukturyzację bazy surowcowej i przetwórczej,
- współpracę spółdzielni mleczarskich,
- umożliwienie zainteresowanym skorzystania z kredytów preferencyjnych na restrukturyzację i modernizację przetwórstwa oraz produkcję mleka.

U podstaw konstrukcji programu legły następujące przesłanki:

W województwie białkopodlaskim:

- występuje wysoki - ponad 28% udział łąk i pastwisk w strukturze UR, co stwarza duże możliwości rozwoju produkcji bydła,
- produkcja mleka stanowi około 1/4 wartości skupu płodów rolnych,
- mleko i produkty mleczarskie stanowią główne źródło wysokowartościowego i relatywnie taniego białka zwierzęcego, a w rodzinach najsłabszych ekonomicznie decydują o poziomie żywienia,
- comiesięczna zapłata za mleko dla większości z ponad 21 000 dostawców stanowi 1/4 ich dochodów,
- duża pracochłonność produkcji mleczarskiej stanowi alternatywę dla bezrobocia na wsi.

Program zakłada poprawę wydajności krów mlecznych poprzez dolew krwi Holsztyńsko - Fryzyjskiej do rasy nizinnej czarno - białej by w efekcie osiągnąć minimalną roczną wydajność od krowy na poziomie 5000 l mleka o odpowiednim składzie chemicznym. Przyjęto, że do roku 2000 około 7700 gospodarstw będzie posiadało minimum 5 krów i sprzedawało rocznie ponad 18m. Tys. l mleka. Około 80-85% surowca powinno być skupione w ramach umów kontraktacyjnych.

JAK NAS WIDZĄ INNI

Niemiecka centrala ZMP (Zentrale Markt- und Preisberichtsstelle GmbH) zajmująca się badaniami rynków rolnych w RFN i w Europie, poświęca ostatnio dużo uwagi polskiemu mleczarstwu. W kolejnych biuletynach ZMP-Osteuropa zawarte są analizy i oceny dotyczące produkcji mleka w Polsce i stanu przetwórstwa. Generalnie są one bardzo pozytywne. Ekspertci ZMP podkreślają, że zakłady przemysłu mleczarskiego w naszym kraju osiągnęły znaczną poprawę jakości wyrobów i udoskonalili systemy sprzedaży. Zaowocowało to wzmocnieniem pozycji konkurencyjnej polskich produktów mleczarskich wobec importowanych z zagranicy. ZMP zwraca także uwagę na rosnący udział firm prywatnych w skupie i przerobie mleka - dochodzi on obecnie do 25%. Równocześnie eksperci ZMP zauważają, że w Polsce zmienia się obecnie system skupu surowca. Coraz częściej mleko odbierane jest przez zakłady mleczarskie „prosto z podwórza”, z pominięciem pośrednich ogniw w postaci punktów skupu mleka. Zdaniem ZMP, rozwój tej nowej formy skupu sprzyjać będzie koncentracji produkcji mleka w specjalistycznych gospodarstwach. Generalnie, jednym z większych problemów polskiego mleczarstwa jest obecnie niedobór wysokiej jakości surowca.

W ocenie ZMP, branża mleczarska w naszym kraju wychodzi z kryzysu. Wyrazem tego jest stabilizacja cen - wskaźnik ich wzrostu jest obecnie niższy od wskaźnika wzrostu inflacji. Na podkreślenie zasługuje także to, że jako jeden z niewielu działów gospodarki żywnościowej polskie mleczarstwo zachowuje dodatnie saldo w obrotach handlowych z zagranicą.

ŚWIATOWY RYNEK MLECZARSKI

Najnowszy raport OECD (organizacja zrzeszająca najwyżej rozwinięte kraje świata, w tym także Polskę) przewiduje, że w bieżącym roku światowe ceny większości artykułów mleczarskich będą się kształtować powyżej poziomu ubiegłorocznego.

Opinie ekspertów OECD o rynkach poszczególnych produktów w latach następnych są następujące:

□ rynek masła - po gwałtownym spadku cen, jaki nastąpił w 1996 r., w nadchodzących latach także przeważać mają spadkowe tendencje cenowe. Wg OECD, ceny masła będą obniżać się stopniowo i w 2001 r. zejść do poziomu 1650 USD/t.

□ rynek odtłuszczonego mleka w proszku - malejącemu importowi krajów rozwijających się będzie towarzyszyć spadek produkcji w krajach OECD. W rezultacie ceny tego produktu powinny pozostawać na stabilnym poziomie i w 2001 r. wynosić ok. 2000 USD/t.

□ rynek serów - w większości krajów OECD przewidywany jest wzrost popytu na sery. Będzie to oddziaływać wzmacniająco na ceny w krótszej perspektywie czasowej. Jednak spodziewany, duży wzrost podaży ze strony największych producentów i eksporterów, w dłuższej perspektywie, wpłynie depresyjnie na ceny serów, które w 2001 r. powinny wynosić średnio 2200 USD/t

Z PRAC BIAŁKOPODLASKIEJ IZBY ROLNICZEJ.

POSIEDZENIE ZARZĄDU BIR - 02.06.1997 R.

Posiedzenie poświęcone było opracowaniu wniosków ze spotkania przetwórców i producentów mleka jakie odbyło się 24 maja br., oraz analizie ustawy o hodowli pod kątem konsekwencji jakie ona po wprowadzeniu przyniesie producentom rolnym. Ponadto omawiano możliwości powołania na naszym terenie Towarzystwa Ubezpieczeń wzajemnych oraz podnoszono kwestię trudności zbytu żywca wołowego. Z innych spraw mówiono o inicjatywie Wojewody białkopodlaskiego utworzenia przez CPN wspólnie z BGŻ specjalnej linii kredytowej na zakup paliwa rolniczego.

PREZYDIUM KOMISJI RYNKU ROLNEGO I WSPÓŁPRACY Z ZAGRANICĄ ORAZ KOMISJI EKONOMICZNEJ - 06.06.1997 R.

Posiedzenie poświęcone było omówieniu spraw organizacyjnych związanych z kolejnymi posiedzeniami komisji problemowych izby. Dyskutowano o głównych problemach rolnictwa, które powinny stać się przedmiotem prac komisji w najbliższym czasie. Ustalono, że komisje zajmą się sytuacją na rynku zbóż i żywca wołowego, oceną opłacalności głównych kierunków produkcji oraz kwestiami związanymi z rynkiem ubezpieczeniowym.

POSIEDZENIE KOMISJI RYNKU ROLNEGO I WSPÓŁPRACY Z ZAGRANICĄ - 19.06.1997 r.

Obrady komisji poświęcone były zbliżającemu się okresowi żniw i sytuacji na rynku zbóż. Gościem posiedzenia był pan Szczepan Zubik, wiceprezes Podlaskich Zakładów Spirytusowych „Alkowin”, który zaproponował rolnikom współpracę w zakresie produkcji i dostaw żyta pod potrzeby jego przedsiębiorstwa. Alkowin przerabia rocznie ok. 4 tys. t tego zboża. Aby zapewnić sobie rytmiczność i pewność dostaw firma chce związać się z rolnikami umowami kontraktacyjnymi zakładając cenę wyższą od ceny rynkowej.

Kolejnym tematem posiedzenia była ocena sytuacji na rynku owoców miękkich. Zaproszony na spotkanie pan Edward Tomaszuk z firmy Polkres, zajmującej się skupem i przetwórstwem truskawek poinformował, że na dzień dzisiejszy nie będzie wiązał się umowami kontraktacyjnymi z pojedynczymi producentami a jest gotów związać się formalnie jedynie ze zrzeszeniami producentów truskawek.

Komisja na posiedzeniu zajęła się również omówieniem trudności ze zbytem żywca wołowego. Oceniała dotychczasowe działania BIR w tej sprawie oraz dyskutowała nad dalszymi krokami jakie izba powinna podjąć w najbliższej przyszłości.

P R O G N O Z Y**PRZEWIDYWANY ROZWÓJ SYTUACJI NA RYNKU MIĘSA W II PÓŁROCZU 1997r.**

Przewiduje się, że w I i II półroczu 1997 r. podaż trzody chlewnej będzie mniejsza niż w analogicznych okresach 1996 r. odpowiednio o 18 i o 5%. Mimo dużo większego spadku podaży w I półroczu tego roku w porównaniu z II półroczem 1996 r. nie obserwuje się wzrostu cen ponad poziom z września ubiegłego roku, ponieważ, po pierwsze, porównanie to odnosi się do okresu, w którym podaż znacznie przewyższała popyt, oraz po drugie - popyt na mięso w I półroczu 1997 r. jest niższy niż w I półroczu roku 1996 z powodu wyższych cen. Spadek podaży w II półroczu 1997 r., choć znacznie mniejszy niż w obecnym I półroczu, będzie powodował wzrost cen trzody, gdyż będzie się odnosił do okresu, w którym podaż była niższa niż popyt (II półrocze 1996). Kolejny spadek podaży musi więc pociągnąć za sobą dalsze ograniczenie popytu na mięso, będące wynikiem wzrostu cen żywca wieprzowego i mięsa.

Skala wzrostu cen żywca wieprzowego, a tym samym i cen detalicznych mięsa, w II półroczu 1997 r. będzie zależała również od stopnia zrekomensowania spadku podaży żywca wieprzowego, sprzedaną przez ARR mrożonych półtuszy wieprzowych. Chodzi o to, aby wpływ Agencji spełniał z góry określony cel. Celem tym powinno być kształtowanie się cen skupu trzody w II półroczu 1997r. oraz w 1998 r. w przedziale 3,80-4,00 zł/kg. Gdyby udało się to osiągnąć, sterując strumieniem sprzedaży mrożonych półtuszy wieprzowych i ceną wywoławczą stosownie do sytuacji rynkowej, to wówczas relacja cen trzoda: żyto mogłaby mieścić się w przedziale 10 -11:1. Permanentne utrzymywanie się relacji cen trzoda: żyto w tym przedziale zapewniałoby bardziej stabilny rozwój chowu trzody i sytuacji na rynku mięsa niż w ostatnich latach.

Ocenia się, że łączna podaż mięsa w drugim półroczu 1997 r. może być mniejsza niż w roku 1996 o 2,3%, tj. o 30-40 tys. t. Produkcja będzie niższa o 50 tys. t, a sprzedaż netto przez Agencję mrożonych półtuszy o około 10 tys. t, ale eksport zmniejszy się o 20 tys. t. Import utrzyma się mniej więcej na poziomie II półrocza 1996 r. W tej sytuacji istnieją więc duże szanse na to, że średnie ceny skupu żywca wieprzowego w II półroczu 1997 r., decydujące o ogólnym poziomie cen mięsa i jego przetworów, mogą rzeczywiście mieścić się w przedziale 3,80-4,00 zł/kg.

Pogłowie bydła nadal się zmniejsza; dotyczy to głównie krów, ale od prawie roku także bydła młodego. Przyczyną tego zjawiska jest wciąż niedostateczna opłacalność produkcji, a ściślej mówiąc - brak wzrostu popytu na mleko i wołowinę.

W II półroczu 1996 r. podaż bydła była wyższa aniżeli rok wcześniej o 16%. Wskutek tego jego ceny od jesieni 1995r. aż dotąd utrzymują się na tym samym poziomie, i to dzięki zakupom dokonywanym przez ARR.

W II półroczu 1997 r. ceny żywca wołowego nie ulegną więc prawdopodobnie istotniejszym zmianom. Będą one ponownie o około 25-30% niższe niż w poprzednich

latach, z wyjątkiem zimy 1995/96, kiedy na krótko zrównały się z cenami trzody.

Ceny skupu żywych brojlerów w okresie czerwiec - październik wzrosły z 3,02 do 3,56 zł/kg, czyli o 18%. W późniejszych miesiącach ceny te pod wpływem wysokiej podaży nieco spadły i w pierwszych czterech miesiącach br. kształtowały się na poziomie 3,40 zł/kg. Ocenia się, że wzrost produkcji drobiu, choć o wiele wolniejszy, utrzyma się nadal i w związku z tym w drugiej połowie br. jego ceny również nie będą znacząco wyższe niż jesienią 1996 r.

W kwietniu 1997 r. ceny detaliczne wszystkich gatunków mięsa i jego przetworów były niższe o 0,5% niż w grudniu roku ubiegłego. Ponieważ od lutego ceny skupu trzody wzrosły o około 10 % , wobec tego ceny mięsa też zaczęły rosnąć. Wzrost jest jednak powolny i w czerwcu ceny mięsa nie powinny być wyższe niż w grudniu o więcej jak 2%.

W wyniku przewidywanego wzrostu cen żywca, głównie wieprzowego, oraz inflacji ceny detaliczne mięsa i jego przetworów w grudniu 1997 r. będą prawdopodobnie wyższe niż w grudniu roku poprzedniego o ponad 10%.

Ocenia się, że w rezultacie spadku podaży mięsa o 5% i wzrostu cen, spożycie mięsa i przetworów, łącznie z podrobami, w 1997 r. będzie mniejsze o 1-2 kg i wyniesie 63-64 kg wobec 65 kg w roku 1996. Spadek będzie dotyczył mięsa wieprzowego, gdyż spożycie drobiu zwiększy się, a wołowiny pozostanie w zasadzie bez zmian.

Źródło: Biuletyn Informacyjny ARR Nr 6, (Czerwiec 1997)

PRZEWIDYWANE PLONY ZBÓŻ

Zbiory zbóż w tym roku zapowiadają się nie najlepiej - oceniają eksperci. Możemy zebrać o ok. 1,3 mln ton ziarna mniej niż przed rokiem. Gwałtownego skoku cen na zboża raczej jednak nie należy się spodziewać, w elewatorach są duże jego zapasy.

Do gorszych prognoz upoważnia według Instytutu Ekonomiki Rolnictwa sytuacja, z jaką mieliśmy do czynienia w zimie. Notowane bowiem były okresy ostrych temperatur, brakowało natomiast śniegu. W rezultacie szacuje się, że rolnicy musieli zaorać ponad 400 tys. ha ozimin. Tych strat nie odrobą zwiększone o 7% zasiewy zbóż jarych. Dobra pogoda w lecie i w czasie żniw może jeszcze poprawić nieco bilans, ale zbiory zamkną się jednak najprawdopodobniej w granicach 23,4-24,5 mln ton zbóż. Czyli mniej o 1,2-1,3 mln ton ziarna niż w zeszłym roku. Gdyby nie było zapasów zboża (nasze obecne zapasy szacowane są na 4,5 mln ton), oznaczałoby to brak pokrycia krajowego popytu o ok. 2,8 mln ton.

Dzięki zapasom zboża - oceniają eksperci z Fundacji Programów Pomocy dla Rolnictwa (FAPA) - ceny po żniwach mogą wzrosnąć bardzo umiarkowanie. W tym roku na rynku powinno być mniej nerwowo. Stabilizacja cen na niższym poziomie zwiększy bowiem szanse hodowców świń i drobiu - jest to o tyle ważne, że produkcja zwierzęca jest głównym źródłem dochodu ponad 85% gospodarstw rolnych.

Źródło: BOOS-ROLNICTWO (Nr 22)

SPÓŁDZIELNIE W PAŃSTWACH WSPÓLNOTY EUROPEJSKIEJ

Grupy producenckie przyjmują różne formy prawne (tak w Polsce jak i w innych krajach) - spółdzielnie, zrzeszenia, stowarzyszenia, itp. Jednak ich wspólną cechą jest to, że są one związkami ludzi nie kapitału, a w swoim działaniu stosują międzynarodowe zasady spółdzielcze.

We wrześniu 1995 r. Międzynarodowy Związek Spółdzielczy, na Kongresie w Manchester, Anglia, przyjął nową definicję spółdzielni oraz zmodyfikował międzynarodowe zasady spółdzielcze. Są one bardzo podobne do tych z 1966r., uwzględniają jednak zmiany jakie zaistniały od 1966 w rozwoju spółdzielczości na świecie.

Definicja:

Spółdzielnia jest to autonomiczny związek osób, które zrzeszyły się z własnej woli, aby zaspokoić swoje wspólne ekonomiczne, społeczne oraz kulturalne dążenia i aspiracje poprzez przedsiębiorstwo, którego są współwłaścicielami i którym wspólnie zarządzają.

Zasady spółdzielcze

■ **Dobrowolne; otwarte członkostwo:**

Spółdzielnie są organizacjami dobrowolnymi, otwartymi dla wszystkich ludzi chcących służyć swoimi usługami, dla ludzi chcących ponieść odpowiedzialność, którą niesie ze sobą członkostwo bez dyskryminacji społecznej, politycznej czy religijnej, płci lub rasy.

■ **Demokratyczna kontrola przez członków:**

Spółdzielnie są demokratycznymi organizacjami zarządzanymi przez członków, którzy, aktywnie biorąc udział w tworzeniu polityki i podejmowaniu decyzji. Kobiety i mężczyźni wybrani jako reprezentanci ponoszą całkowitą odpowiedzialność za swoje działanie. W spółdzielniach na szczeblu podstawowym członkowie mają równe prawa głosu, to znaczy jeden członek - jeden głos. Na innych szczeblach spółdzielnie również działają, w sposób demokratyczny.

■ **Autonomia i niezależność**

Spółdzielnie są organizacjami autonomicznymi, kontrolowanymi przez członków. Jeżeli nawiążą współpracę z innymi organizacjami, takimi jak np. rządy lub otrzymują kapitał, ze źródeł, nie tracą swojej spółdzielczej autonomii i demokratycznej kontroli.

■ **Ekonomiczny udział członków:**

Członkowie mają równy udział kapitałowy w swojej spółdzielni. Przynajmniej część tego kapitału jest zazwyczaj wspólną własnością spółdzielni. Członkowie zazwyczaj nie dostają żadnego odszkodowania lub w bardzo niewielkiej kwocie co do kapitału wniesionego jako warunek członkostwa. Członkowie przeznaczają

nadwyżkę w produkcji na następujące cele: rozwój spółdzielni, np. poprzez gromadzenie rezerw, część których będzie niepodzielna, wypłacanie dywidendy dla członków spółdzielni za udane transakcje i inne.

■ **Edukacja, szkolenia i informacja:**

Spółdzielnie zapewniają swoim członkom możliwość kształcenia czy też szkoleń co może dodatnio wpłynąć na rozwój spółdzielni. Informują również społeczeństwo, a w szczególności młodych ludzi o charakterze spółdzielni oraz korzyściach ze współpracy.

■ **Współpraca między spółdzielniami:**

Spółdzielnie służą swoim członkom w najbardziej efektywny sposób i wzmacniają ruch spółdzielczy poprzez współpracę na szczeblu lokalnym, krajowym oraz międzynarodowym.

■ **Dbłość o społeczność lokalną:**

Spółdzielnie dbają o rozwój środowiska społecznego, w którym działają poprzez politykę zatwierdzoną i zaakceptowaną przez swoich członków.

W zależności od stopnia ingerencji prawa w funkcjonowanie grup, sytuacje w państwach członkowskich Wspólnot Europejskich można przedstawić następująco:

■ Spółdzielnie mogą prowadzić działalność jedynie w przewidzianej dla spółdzielni formie prawnej - zasada ta występuje przede wszystkim w RFN. Prawo ściśle reguluje działalność, wszystkie spółdzielnie muszą uzyskać wpis do rejestru i poddawać się kontroli odpowiedniej organizacji rewizyjnej.

■ Spółdzielnie mogą same w pewnym zakresie wybrać formę prawną, w której będą funkcjonowały - reguła ta obowiązuje w Belgii, Francji, Luksemburgu, we Włoszech. Organizacja by być uznana za spółdzielnię, musi przyjąć w swoim statucie podstawowe zasady obowiązujące w ruchu spółdzielczym. O zaliczeniu do organizacji spółdzielczych decyduje nie tyle przyjęcie specjalnego statusu prawnego przewidzianego dla spółdzielni, ile funkcjonowanie zgodnie z zasadami spółdzielczymi.

■ Nie ma specyficznej formuły prawnej przewidzianej dla spółdzielni - nie ma oddzielnego ustawodawstwa dla spółdzielni, podlegają one powszechnemu prawu obowiązującemu w danym państwie - taka sytuacja istnieje w Danii i w Wielkiej Brytanii.

Witold Boguta

Fundacja Spółdzielczości Wiejskiej

**FUNDACJA
FSW SPÓŁDZIELCZOŚCI WIEJSKIEJ**

**Regionalny Ośrodek Usług Spółdzielczych FSW
ul. I Armii Wojska Polskiego 5
20 - 078 Lublin**

UBEZPIECZENIA WZAJEMNE - SZANSE I KORZYŚCI DLA GMIN WIEJSKICH

Pod tym hasłem odbyła się w dniach 26-28.05 br. konferencja poświęcona możliwościom wprowadzenia nowych form ubezpieczeń na wsi. Organizatorami spotkania byli: Akademia Rolnicza w Lublinie - Instytut Nauk Rolniczych w Zamościu, Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych "TUW", oraz Izby Rolnicze z Zamościa i Lublina. W konferencji uczestniczył Dyrektor Biura Białkopodlaskiej Izby Rolniczej, mgr Dariusz Sęczyk.

Na czym polegają ubezpieczenia wzajemne wśród rolników?

Wzajemnościowa forma ubezpieczeń rozwinęła się silnie na ziemiach polskich w końcowym okresie zaborów - kiedy: towarzystwa wzajemnościowe były zarazem obroną polskości. Ponieważ pierwsze galicyjskie tuw-y były, z reguły tzw. - ogniowymi, wobec tego na polisach przez nie wystawianych często widniał wizerunek opiekuna strażaków - św. Floriana w hełmie, który wodą z cebrzyka gasi pożar. Na Podkarpaciu jeszcze dzisiaj można spotkać starszych ludzi, dla których synonimem zakładu ubezpieczeń jest nazwa „florianka”.

Przed II wojną światową wzajemność stanowiła większość polskiego rynku ubezpieczeniowego. Wśród kilkudziesięciu działających wówczas towarzystw ubezpieczeń wzajemnych znajdowało się także największe PZUW (Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych).

Po II wojnie z powodów politycznych - w ramach likwidowania różnych form samoorganizacji społecznej wzajemność ubezpieczeniową w Polsce zlikwidowano, zaś PZUW upaństwowiono by jego majątek przekazać utworzonemu PZU. W krajach o nieprzerwanym procesie rozwoju historycznego, wzajemnościowa forma ubezpieczeń jest w znakomitej kondycji, stanowiąc bardzo często większość rynku ubezpieczeniowego (np. Finlandia 80%, USA 55%).

Czy w Polsce możliwy jest powrót ubezpieczeń wzajemnych?

Wraz ze zmianami ustrojowymi wprowadzono w Polsce w 1990 r. nowe prawo ubezpieczeniowe. Prawo to dopuszcza działalność ubezpieczeniową w dwóch formach organizacyjnych: bądź w formie spółki akcyjnej bądź w formie towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych. Czas obowiązywania nowego prawa zaowocował powstaniem 41 firm ubezpieczeniowych w ogromnej większości spółek akcyjnych. W tym czasie działalność podjęło pięć towarzystw wzajemnościowych.

Dlaczego tak niewiele?

Wpłynęła na to niedoskonałość prawa ubezpieczeniowego w znaczącym stopniu poprawionego nowelizacją z 1995 roku. Ale przede wszystkim problem tkwi w powszechnym braku świadomości ubezpieczeń wzajemnych, wywołany ich długą nieobecnością. Niewiele osób oraz środowisk zna

i rozumie ideę ubezpieczeń wzajemnych, choć ilość ta ciągle wzrasta.

Na czym mogą polegać ubezpieczenia wzajemne wśród rolników?

Można zilustrować to przykładem. Załóżmy, iż:

- określone terytorium (województwo, kilka lub kilkanaście gmin, itp.) ma 40 000 gospodarstw rolnych.
- wśród nich 75% rolników wypełnia obowiązek ubezpieczeniowy.
- wartość przeciętnej składki ubezpieczeń obowiązkowych w jednym gospodarstwie wynosi np. 100 zł (milion starych złotych).

Oznacza to, że na tym terytorium łączna składka z tytułu obowiązkowych ubezpieczeń rolnych, opłacona przez 30000 gospodarstw wynosi w skali roku 3 mln zł (30 miliardów starych złotych). Można przyjąć, że spośród owych 3 mln zł firmy ubezpieczeniowe wypłaciły rolnikom w postaci odszkodowań np. 1,6 mln zł, inne koszty administracyjne i reasekuracyjne firm wyniosły np. 700 tys. zł. Pozostałe 700 tys. zł (7 miliardów starych złotych) stanowią coś, co nazywa się w przypadku ubezpieczeniowych spółek akcyjnych zyskiem, a w przypadku towarzystw ubezpieczeniowych wzajemnych **nadwyżką**. O jej podziale decydują organy statutowe Towarzystwa, tj., Zarząd lub Rada Nadzorcza.

Zysk spółki akcyjnej pozostaje do dyspozycji jej akcjonariuszy, zaś w towarzystwie ubezpieczeń wzajemnych nadwyżka w znacznej części wraca do ubezpieczonych rolników. Nadwyżka może wrócić w różnych postaciach. Będzie to np. proporcjonalne obniżenie składki w okresach następnych lub budowa wodociągu czy remizy strażackiej itp. W każdym bądź razie jest szansa na powrót części pieniędzy ubezpieczonych rolników do terytorium przez nich zamieszkiwanego. Jest szansa, by na ubezpieczeniach zarobili nie tylko właściciele firmy ubezpieczeniowej i jej pośrednicy, ale także ubezpieczeni, czyli rolnicy.

Co należy zrobić by skorzystać z wzajemności ubezpieczeniowej?

Przed wszystkim należy wiedzieć o jej istnieniu i zasadach, a po drugie trzeba się zorganizować. Można zorganizować się w dwojaki sposób:

- utworzyć własne towarzystwo ubezpieczeń wzajemnych,
- utworzyć związek wzajemności członkowskiej w prawnych ramach istniejącego już towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych.

Pierwszy sposób jest trudniejszy, bo zgodnie z prawem wymaga zgromadzenia wielomiliardowego kapitału zakładowego, fachowości i czasu.

Drugi sposób jest łatwiejszy, ponieważ wchodzi się w strukturę już istniejącego towarzystwa ubezpieczeń

wzajemnych na zasadach uzgodnionej autonomii. Jedno towarzystwo ubezpieczeń wzajemnych może skupiać wiele związków wzajemności członkowskiej tworzonej przez różne środowiska, np. rolników, Kościoła, architektów, właścicieli mieszkań, policjantów- itd. Związek wzajemności członkowskiej utworzyła np. grupa ok. 8000 plantatorów buraka cukrowego przy Cukrowni „Ropczyce”.

Ubezpieczenie w tuw-ie oznacza jednocześnie członkostwo w towarzystwie. Władze towarzystwa pochodzą z wyboru członków.

Pierwszym od półwiecza towarzystwem wzajemnościowym w Polsce jest działające już pięć lat - od lutego 1992 roku - Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych „TUW”. Dotychczas jest jedynym tuw-em świadczącym ubezpieczenia powszechnie i w całym kraju. Jego założycielami są Euresa (holding 3 dużych tuw-ów Europy zachodniej, pomagający wznowić ideę wzajemności w Polsce), Bank Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych BISE, fundacje (Pomocy Społecznej „SOS”, Społeczna Solidarność, Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych, Akcji Demokratycznej), banki spółdzielcze, gminy.

Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych „TUW” posiada rozwiniętą sieć obsługi ubezpieczonych, dysponując 23 biurami regionalnymi. Centrala T.U.W. „TUW” znajduje się w Warszawie, gdzie można otrzymać wszelką pomoc w tworzeniu związków wzajemności członkowskiej.

Andrzej Wojdyło

Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych

W Y D A R Z E N I A

POLSKIE ROLNICTWO A UNIA EUROPEJSKA

Najbliższe lata pokażą, jaka będzie sytuacja naszego rolnictwa i gospodarki żywnościowej w przededniu otwarcia granic i przystąpienia Polski do Unii Europejskiej - stwierdził Michał Wojtczak, przewodniczący zakończono 11.06 br. w Poznaniu rolniczego „Okrągłego Stołu”.

Podczas spotkania podnoszono wiele konkretnych kwestii i propozycji, dotyczących m.in. wyrównywania szans producentów polskich i zagranicznych. Wskazywano głównie na tzw. wakacje podatkowe czy odpisy inwestycyjne w przemyśle rolno - spożywczym. Akcentowano, że zagraniczny partner, wchodzący w prywatyzowane przedsiębiorstwo, musi - obok deklaracji inwestycyjnych - zobowiązać się, aby w określonym czasie minimum 70% surowców w przetwórstwie pochodziło od polskich dostawców, rolników i plantatorów. Tego typu zapisy wydają się konieczne i nie powinny one zahamować procesu prywatyzacji i napływu obcego kapitału - powiedział Wojtczak. Wicepremier, minister rolnictwa - Jarosław Kalinowski uznał, że kapitał zagraniczny stanowi szansę dla modernizacji naszego rolnictwa i przemysłu przetwórczego, wymuszająca jego konkurencyjność i lepszą jakościowo produkcję. Kalinowski poinformował, że Polska ma otrzymywać rocznie z Unii 2 mld ECU na restrukturyzację i modernizację rolnictwa.

W I A D O M O S C I

PIERWSZE SESJE

WARSZAWSKIEJ GIEŁDY TOWAROWEJ

Sesje Warszawskiej Giełdy Towarowej S.A. odbywają się od poniedziałku na nowym parkiecie giełdy. W najbliższym czasie w jednym miejscu zostaną, zgromadzone wszystkie elementy przeprowadzania transakcji giełdowych. Zdaniem uczestniczącego w inauguracyjnej sesji wiceministra rolnictwa Ryszarda Smolarka, działalność giełdy, a w szczególności wprowadzenie obrotu opcjami terminowymi, jest znaczącym wsparciem polityki rolnej państwa. WGT S.A. od początku czerwca br. obraca opcjami terminowymi. Powstał w Polsce znany i praktykowany na świecie - terminowy rynek hurtowy w handlu towarami rolno - spożywczymi. Wystawiane przez WGT opcje dają klientom gwarancję otrzymania towaru po określonej cenie i w określonym z góry terminie. Sprzedającym gwarantują one pozbycie się zapasów na ustalonych w umowie warunkach. Wystawcy ustanawiają wysokość premii - czyli cen za opcje, które następnie są licytowane przez nabywców.

CO POLSKIE ROLNICTWO STRACI,

A CO ZYSKA PO PRZYSTĄPIENIU DO UE

Po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej tylko część produkcji zwierzęcej może liczyć na zbyt. Głównie dotyczy to wołowiny. Na mięso wieprzowe i drobiowe zapotrzebowanie będzie mniejsze. Silnie wzrosną ceny mleka, ale nie będzie oznaczać to hossy dla jego producentów, ponieważ nadal zapewne obowiązywać będzie na zachodnioeuropejskim rynku kwotowanie tego towaru. Członkostwo w Unii nie powinno też w istotnym stopniu zmienić naszej pozycji w handlu zagranicznym artykułami rolno - spożywczymi. Zwiększy się być może eksport netto wołowiny, zmniejszy natomiast eksport polskiego cukru i rzepaku. Na takie ograniczenia i perspektywy wskazują symulacje dokonywane przez polskich ekspertów.

Polscy rolnicy zyskają głównie na objęciu ich, po przystąpieniu do UE, na subwencjach, dotacjach i innego rodzaju wspieraniu cen produktów rolnych. (Po przyłączeniu dojdzie do radykalnych zmian cen wielu produktów. M.in. przewiduje się, że nastąpiłby ponad dwukrotny wzrost cen cukru, mleka, wołowiny, znaczny wzrost cen żyta oraz stagnacja lub spadek cen pszenicy, rzepaku, mięsa drobiowego, jaj i wieprzowiny). Unia jednak przez jakiś czas tolerować będzie nasze rolnictwo w takiej postaci, jaka dominuje w nim obecnie. Przykładem jest polityka rolna Unii wobec krajów śródziemnomorskich w latach 80-tych. Druga ważna przyczyna, która zapewne sprawi, że polskie rolnictwo w bliskiej, przyszłości nie ulegnie bardziej, zdecydowanym przemianom, jest niedostatek środków, jakie możliwe są do wyasygnowania przez nas obecnie i w najbliższej przyszłości na wsparcie procesu radykalnych przekształceń.

PRAWNIK RADZI**DAROWIZNA****Przez umowę darowizny darczyńca zobowiązuje się do bezpłatnego świadczenia na rzecz obdarowanego, kosztem swojego majątku.**

Przedmiotem darowizny mogą być nieruchomości (np.: działka, mieszkanie) ruchomości (np.: samochód), pieniądze, a także prawa majątkowe.

O dojściu umowy darowizny do skutku, a więc wypełnieniu warunków umowy, można mówić dopiero wtedy, gdy nastąpi wydanie przedmiotów darowizny i przeniesienie jej własności na osobę obdarowaną (nabywcę).

W zasadzie oświadczenie darczyńcy powinno mieć formę aktu notarialnego, natomiast oświadczenie woli obdarowanego o przyjęciu darowizny może mieć dowolną formę. Umowa darowizny nie zawarta w formie aktu notarialnego zachowuje swą ważność pod jednym wszakże warunkiem, że nastąpiło już wydanie przedmiotu umowy, a więc rzeczne świadczenie zostało spełnione.

Niezachowanie formy aktu notarialnego nie może mieć miejsca, jeżeli obowiązujące przepisy ze względu na przedmiot darowizny wymagają zachowania szczególnej formy dla oświadczenia obu stron.

Darczyńca obowiązany jest do naprawienia szkody wynikającej z niewykonania lub nienależytego wyrażenia zobowiązania, jeżeli szkoda została wyrządzona umyślnie lub w skutek rażącego niedbalstwa.

Jeżeli darczyńca spóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego obdarowany może żądać odsetek za spóźnienie, ale dopiero od dnia wytoczenia powództwa przed sądem.

Jeżeli rzecz darowana ma wady, darczyńca obowiązany jest do naprawienia szkody, którą wyrządził obdarowanemu przez to, że wiedząc o wadach nie zawiadomił go o nich w czasie właściwym. Naprawienie szkody nie ma miejsca, gdy obdarowany mógł z łatwością wadę zauważyć.

Darczyńca może nałożyć na obdarowanego obowiązek oznaczonego działania lub zachowania tj. wykonania określonego polecenia.

Obdarowany może odmówić wypełnienia polecenia, jeżeli jest to usprawiedliwione w skutek istotnej zmiany stosunków. Darczyńca może odwołać darowiznę jeszcze nie wykonaną, jeżeli po zawarciu umowy jego człon majątkowy uległ takiej zmianie, że wykonanie darowizny nie może wystąpić bez uszczerbku dla jego własnego utrzymania odpowiednio do jego usprawiedliwionych potrzeb bez uszczerbku dla ciążących na nim ustawowych obowiązków alimentacyjnych.

Jeżeli po wykonaniu darowizny darczyńca popadnie w niedostatek, obdarowany ma obowiązek, w granicach istniejącego jeszcze wzbogacenia dostarczyć darczyńcy środków, których mu brak do utrzymania odpowiadającego jego usprawiedliwionym potrzebom albo do wypełnienia ciążących na nim ustawowych obowiązków

alimentacyjnych.

Obdarowany może jednak zwolnić się od tego obowiązku zwracając darczyńcy wartość wzbogacenia.

Darczyńca może odwołać darowiznę nawet już wykonaną, jeżeli obdarowany dopuścił się względem niego rażącej niewdzięczności.

Okoliczność, że darowizna została dokonana na rzecz obojga małżonków i przedmiot darowizny wszedł do ich majątku wspólnego, nie stoi na przeszkodzie odwołania darowizny, w stosunku do jednego tylko małżonka.

Jeżeli małżonkowie dokonali darowizny nieruchomości objętej ich wspólnością ustawową to w razie śmierci jednego z nich późniejsze odwołanie tej darowizny przez pozostałego przy życiu małżonka dotyczyć może tylko jego udziału w darowanej nieruchomości.

Jeżeli wartość nakładów dokonanych na darowanej nieruchomości przekracza znacznie wartość przedmiotu darowizny w postaci nieruchomości, a darowizna została skutecznie odwołana, bądź jest podstawa do orzeczenia przez sąd o przeniesieniu własności darowanej uprzednio nieruchomości z powrotem na darczyńcę.

w takim wypadku darczyńca może dochodzić roszczeń z tytułu równowartości przedmiotu darowizny, a uprzednio obdarowany zatrzymuje własność nieruchomości w naturze wraz z dokonanymi przez siebie nakładami.

Darowizna przedmiotu majątkowego objętego wspólnotą ustawową dokonaną przez oboje małżonków może być w razie rażącej niewdzięczności obdarowanego o stosunku do jednego z darczyńców skutecznie przez niego odwołany bez wiedzy drugiego z darczyńców także wówczas, gdy darczyńcy nadal pozostają we wspólności ustawowej.

Darowizna nie może być odwołana z powodu niewdzięczności, jeżeli darczyńca obdarowanemu przebaczył.

Spadkobiercy darczyńcy mogą odwołać darowiznę z powodu niewdzięczności tylko wtedy, gdy darczyńca w chwili śmierci był uprawniony do odwołania albo gdy obdarowany umyślnie pozbawił darczyńcę życia lub umyślnie wywołał rozstrój zdrowia, którego skutkiem była śmierć darczyńcy.

Darowizna nie może być odwołana po upływie roku od dnia, w którym uprawniony do odwołania dowiedział się o niewdzięczności obdarowanego.

Odwołanie darowizny następuje przez oświadczenie złożone obdarowanego na piśmie.

Rozwiązanie umowy darowizny nie można żądać po upływie dwóch lat od jej wykonania.

Szczegółowe zasady zawierania umów darowizny reguluje kodeks cywilny art. 888-902.

Porady Prawne
udzielane są w Biurze
Białkopodlaskiej Izby Rolniczej
w każdą środę od 12.00 do 14.00
Porad udziela:
Radca Prawny
Bożena Bilkiewicz - Bańka

w okresie od 16 czerwca do 21 czerwca 1997 r.

NOTOWANIA Z TARGÓW I JARMARKÓW

SPORZĄDZONE PRZEZ OŚRODEK DORADZTWA ROLNICZEGO
w GRABANOWIE

(Ceny w zł za jednostkę)

	prosięta	podaz	średnia	popyt	średni
Parczew :	zboża	podaz	brak	popyt	brak
	prosięta	podaz	mała	popyt	mały
Łosice :	zboża	podaz	mała	popyt	średni
	prosięta	podaz	mała	popyt	duży
Piszczac:	zboża	podaz	duża	popyt	mały
	prosięta	podaz	średnia	popyt	średni
Radzyń	zboża	podaz	duża	popyt	średni
Podlaski:	prosięta	podaz	średnia	popyt	średni

BIAŁA PODLASKA
TEL. (0 57) 343 26 96
ul. Handlowa 7

PPHU „ WOLA - PASZE „

Spółka z o.o.

21-500 Biała Podlaska

ul. Handlowa 7.

tel. (0,57) 3432696 ; 3422201.

fax. (0,57) 3432696.

PRODUCENT PASZ
/
KONCENTRATÓW
PASZOWYCH

Jesteśmy miejscowym producentem oferującym nasze produkty w licznych punktach sprzedaży na terenie województwa białkopodlaskiego oraz województw ościennych. Spółka zakupiła mieszalnię pasz mieszczącą się na Vinecie w Białej Podlaskiej przeprowadziła jej gruntowną modernizację polegającą między innymi na zainstalowaniu nowoczesnych urządzeń do granulacji i natłuszczania pasz. Naszą ambicją jest nawiązanie ścisłej współpracy z lokalnymi hodowcami i dostarczanie dobrej a zarazem konkurencyjnej cenowo paszy.

Receptury naszych produktów zostały opracowane przez lekarzy weterynarii z poznańskiej firmy Polpasz specjalizującej się w żywieniu zwierząt . Oferowane pasze dla świń bydła i drobiu są w pełni zbilansowane , zgodne z normami żywienia zwierząt gospodarskich. W produkcji wykorzystujemy wyłącznie sprawdzone surowce o najwyższej jakości. Produkujemy pasze granulowane , kruszone i sypkie dostarczane w workach po 25 i 50 kg oraz luzem specjalistycznym transportem.

OFERTA DLA PRODUCENTÓW TRZODY CHLEWNEJ

Opracowując nasz program żywienia trzody chlewnej przeprowadziliśmy szereg konsultacji zarówno z producentami świń jak i ich odbiorcami czyli zakładami mięsnymi pozyskującymi surowiec do produkcji na Podlasiu. Z analizy tej można wysnuć następujące wnioski :

- Konsumenci mięsa zarówno na rynku krajowym jak i na rynkach zagranicznych coraz częściej chcą spożywać mięso i jego przetwory o niskiej zawartości tłuszczu.
- Zakłady mięsne są zainteresowane zakupem świń o dużym udziale mięsa w tuszy i w związku z tym już wprowadziły lub wprowadzą wkrótce poubojową ocenę mięsności.
- Zakłady mięsne nie mogąc pozyskać odpowiedniej jakości surowca na rynku lokalnym już kupują lub będą kupowały półtusze o wyższej mięsności z innych rejonów kraju lub z importu.
- Rolnicy produkujący świnię o niskim udziale tkanki mięsnej w tuszy będą mieli coraz większe problemy ze zbyciem swoich zwierząt i będą uzyskiwali za nie niższe ceny (brak premii za wyższy % mięsności).
- Zwiększenie % mięsności w tuszy najszybciej można uzyskać stosując krzyżowanie towarowe świń (wykorzystanie efektu wybujałości mieszańców) i zapewnienie tak wyprodukowanym tucznikom odpowiednio zbilansowanej paszy.

„Wola - Pasze” znając uwarunkowania rynku lokalnego i wychodząc na przeciw zarówno dużym jak i małym producentom trzody chlewnej przygotowała szereg pasz pełnoporcjowych i koncentratów dla świń. W tak szerokiej ofercie , biorąc pod uwagę zarówno parametry paszy jak i jej cenę każdy hodowca może wybrać paszę odpowiednią dla swoich zwierząt.

Nie ograniczając się jedynie do produkcji i sprzedaży pasz służymy również rolnikom wykorzystującym nasze mieszanki doradztwem hodowlano-weterynaryjnym.

„STARTER” WOLA-PASZE

Kolejną paszą w naszym programie żywieniowym jest dietetyczna pasza „STARTER” dla prosiąt w okresie okołoodsadzeniowym w wieku od 36-go do 55-go dnia życia o wadze od ok. 8 do 18 kg. Odsadzanie prosiąt od lochy, to kolejny krytyczny moment w życiu prosięcia, a opłacalność hodowli trzody chlewnej w znacznym stopniu uzależniona jest od tego jaki przebieg będzie miał proces odsadzania prosiąt. Stres spowodowany brakiem matki i jej mleka, przeniesieniem do innego kojca lub pomieszczenia oraz łączeniem z innymi zwierzętami a ponadto fizjologiczny spadek ciał odpornościowych w tym okresie - powoduje znaczne niebezpieczeństwo wystąpienia różnych chorób, a zwłaszcza powodującej najwyższe straty - choroby obrzękowej. Stosowanie specjalnej, dietetycznej paszy „STARTER” w okresie okołoodsadzeniowym ma spowodować łagodne przejście od żywienia opartego głównie na mleku lochy do skarmiania wyłącznie paszami treściwymi. Ten okres adaptacyjny mogący trwać nawet kilka tygodni, a objawiający się zmniejszeniem wykorzystania paszy i mniejszymi przyrostami masy ciała może być znacznie skrócony dzięki skarmianiu prosiąt paszą „STARTER”.

„GROWER” WOLA-PASZE

Kolejną paszą w naszym programie żywienia trzody chlewnej jest pełnoporcjowa pasza „GROWER” przeznaczona dla warchlaków w wadze od 15 do 30 kg. W tym okresie prosię kilkunastokilogramowe przyrasta dziennie około 300-400g. W porównaniu ze zwierzętami starszymi jego tempo wzrostu jest bardzo szybkie, a każde nawet kilkudniowe zahamowanie przyrostów powoduje duże straty, zwłaszcza jeżeli jest związane z pogorszeniem się stanu zdrowia. Straty spowodowane niewłaściwym żywieniem w tym okresie są praktycznie nie do odrobienia w późniejszym czasie, gdyż czas tuczu zostanie już wydłużony i co za tym idzie będzie on droższy. Dlatego należy w pełni wykorzystać możliwości szybkiego wzrostu młodego organizmu, unikając jednocześnie strat, które bardzo łatwo jest przy wychowie prosiąt spowodować.

W proponowanym programie żywienia prosiąt i warchlaków paszami pełnoporcjowymi gwarantujemy następujące parametry poszczególnych mieszanek.

	PRESTARTER	STARTER	GROWER	
Energia metaboliczna	13,20	12,80	12,70	MJ/KG
Białko ogólne min.	21,50	19,00	17,70	%
Włókno surowe max.	3,50	4,00	5,00	%
Lizyna min.	1,25	1,10	0,97	%
Metionina +cystyna min.	0,70	0,63	0,61	%
Treonina min.	0,80	0,70	0,62	%
Tryptofan min.	0,23	0,21	0,19	%
Wapń min.	0,90	0,85	0,85	%
Fosfor ogólny min.	0,70	0,72	0,72	%
Sód max.	0,20	0,18	0,17	%

Omawiane mieszanki oraz inne pasze i koncentraty naszej produkcji są do nabycia w ponad 30 punktach sprzedaży na terenie całego województwa.

Większym odbiorcom oferujemy korzystne warunki zakupu i dostawy bezpośrednio do gospodarstwa.

**ZAPRASZAMY PAŃSTWA DO WYKORZYSTANIA
NASZYCH MIESZANEK
W
ŻYWIENIU TRZODY CHLEWNEJ**

Jaki olej do silnika ?

Wyróżnia się następujące klasy olejów silnikowych / pod względem lepkości /:

- *oleje zimowe oznaczone literą W (winter-zima) 5 W, 10 W, 15 W, 20 W, 25 W;*
- *pięć klas letnich - 20, 30, 40, 50, 60,*

Pod względem jakości / dostosowanej do typu silnika / dzielimy na dwie zasadnicze grupy:

- *oleje do silników benzynowych oznaczone symbolem S (service)*
- *oleje od silników wysokoprężnych oznaczone symbolem C (commercial).*

W każdej z tych grup wyróżnia się klasy jakości oznaczone kolejnymi literami alfabetu: A, B, C, D, E, F, G, H.

Do silników wysokoprężnych stosuje się oleje o następującej klasyfikacji literowej:

- *CA, CB - oleje tych klas są przestarzałe i mogą być stosowane do silników wysokoprężnych starszej generacji.*
- *CC są to oleje przeznaczone do silników wysokoprężnych pracujących w trudnych warunkach i wysokoprężnych z doładowaniem,*
- *CD, CE, CF - oleje te powinny być stosowane do silników wysokoprężnych ciągników rolniczych, samochodów osobowych, ciężarowych .*

Oleje silnikowe powszechnie stosowane w ciągnikach i maszynach samobieżnych to:

SUPEROL CB SAE 30

Jest to olej letni stosowany do smarowania silników wysokoprężnych, wolnossących, eksploatowanych w lekkich i średnich warunkach.

SUPEROL CC SAE 30

Olej letni do smarowania silników wysokoprężnych wolnossących i doładowanych, pracujących w średnich i ciężkich warunkach eksploatacyjnych. Zalecany do kombajnu Bizon Super ZO56.

SUPEROL CC SAE 15W/40.

Olej wielosezonowy służący do smarowania silników wysokoprężnych nowych typów, pracujących w umiarkowanych i ciężkich warunkach eksploatacyjnych. Stosowany do ciągników rolniczych i kombajnów zbożowych, samochodów osobowych, ciężarowych i autobusów. Nazwy firmowe tego typu oleju to MILVUS, JASOL 4.

SUPEROL CC/CD SAE 10W/30

Olej wielosezonowy do silników wysokoprężnych również z doładowaniem pracujących w ciężkich warunkach eksploatacyjnych. Wskazany dla ciągników z silnikami Perkinsa, ciągników dużej mocy oraz kombajnów zbożowych REKORD i typu BS.

SUPEROL CD SAE 10W

Olej zimowy przeznaczony do smarowania silników wysokoprężnych, doładowanych wymagających szczególnego zabezpieczenia przed zużyciem. Właściwy do ciągników URSUS i ZETOR.

SUPEROL CD 15W//40

Wielosezonowy olej przeznaczony do smarowania silników wysokoprężnych nowoczesnej konstrukcji / także z doładowaniem / pracujących w umiarkowanych i ciężkich warunkach. Stosowany powinien być w samochodach osobowych, ciężarowych, maszynach drogowych i budowlanych oraz ciągnikach rolniczych.

Wszystkie oleje mogą być mieszane z olejami tej samej klasy jakości i lepkości. Przed dokonaniem takiej mieszanki trzeba dokładnie zapoznać się z instrukcją zawartą na etykiecie.

Oleje smarowe spełniają wiele zadań, a mianowicie:

- *oddzielają od siebie współpracujące części,*
- *zmniejszają tarcie*
- *zmniejszają zużycie części*
- *odprowadzają ciepło powstające podczas tarcia*
- *zabezpieczają powierzchnie przed korozją.*

Wymiana oleju w silniku powinna być dokonana / w zależności od typu oleju / po przepracowaniu w silniku od 100 do 200 mtg.

ODR Grabanów B.Fiłatki

O g ł o s z e n i a

•
JANUSZ HAPON zam. Kolonia Kolano
Sprzedam kombajn zbożowy Class Europa.
Tel. Jabłoń 14-21

OCHRONIĆ ZBIORY PRZED POŻAREM - 1

Na podstawie wieloletnich obserwacji można powiedzieć, że największe zagrożenie pożarowe w rolnictwie występuje w okresie żniw i omłotów. Oprócz dobrych warunków do powstawania pożarów, są też bardzo sprzyjające warunki do jego rozprzestrzeniania się na duże i bardzo duże powierzchnie i kubatury. Pożar, który powstaje w tym okresie pociąga za sobą ogromne straty materialne - zarówno zbiory, środki transportu jak również budynki i urządzenia - a nawet bezpośrednio lub pośrednio śmierć ludzi czy zwierząt.

Pożary powstają w tym okresie przede wszystkim dlatego, że:

- na polach, podczas transportu, w stodołach i magazynach znajdują się bardzo duże ilości materiałów palnych;
- wiele maszyn i urządzeń używanych w rolnictwie jest w złym stanie technicznym - ich części nagrzewają się nadmiernie w wyniku np. tarcia poszczególnych elementów lub iskrzą;
- metalowe elementy maszyn rolniczych przy zderzeniu z kamieniami polnymi powodują powstawanie iskier w bliskiej odległości od materiału palnego (np. słoma);
- maszyny i urządzenia w niedozwolony sposób przechowuje się przyłączone do instalacji elektrycznej lub nagrzane po pracy, a także uruchamia się w pobliżu materiałów palnych np. kombajn w stodole;
- instalacje elektryczne maszyn i urządzeń z różnych powodów ulegają uszkodzeniom i nie są one zauważane przez właścicieli lub użytkowników, gdyż nie przeprowadza się przeglądów, które by to wykazały;
- stan instalacji elektrycznych i odgromowych w wielu stodołach i obiektach magazynowych nadal jest fatalny;
- maszyny i urządzenia elektryczne pokrywają się pyłem, np. zbożowym, który w pewnych warunkach (odpowiednio gruba warstwa nagrzana do odpowiedniej temperatury) może tlić się lub zapalić, a rozproszony w odpowiednim stężeniu tworzy nawet mieszaninę wybuchową;
- osoby dorosłe w niewłaściwy sposób posługują się otwartym ogniem podczas prac polowych oraz w gospodarstwie, wykazując przy tym dużą nieostrożność wynikającą często z ignorancji i przesadnej pewności siebie;

- *ciagle jeszcze wiele dzieci i młodzieży nie ma właściwego zajęcia w czasie wakacji, a źródła ognia, takie jak zapalki czy zapalniczki są dla nich atrakcyjną zabawką.*

Powstające w tych warunkach pożary rozprzestrzeniają się łatwo przede wszystkim dlatego, że:

- *suche pozostałości roślinne oraz powstałe z nich pyły są materiałem palnym silnie rozprzestrzeniającym ogień i mogą tworzyć mieszaniny wybuchowe;*
- *materiał palny znajduje się na dużych, powierzchniowo i kubaturowo, obszarach;*
- *nie są zachowywane bezpieczne odległości składowanych materiałów palnych od siebie wzajemnie oraz od lasów, dróg i szlaków kolejowych, linii energetycznych i zabudowań;*
- *wiejące wiatry przerzucają palące się części materiału palnego na oddalone obszary nie objęte jeszcze pożarem; ! duże zadymienie utrudnia lokalizację ognia i źródła pożaru;*
- *wielokrotnie brakuje podręcznego sprzętu i środków gaśniczych (gaśnice, woda itp.) umożliwiających szybkie przystąpienie do gaszenia powstającego pożaru w jego źródle przez osoby obsługujące maszynę lub urządzenie albo pracujące w pobliżu;*
- *wiele osób zbyt łatwo ulega panice, co wynika też z nieznanomości zasad postępowania na wypadek powstania pożaru (brak przeszkolenia w tym zakresie) i nie podejmuje właściwych działań zabezpieczających;*
- *zbyt często alarmowanie jednostek ochrony przeciwpożarowej jest opóźnione ze względu na odległość do najbliższego telefonu lub siedziby jednostki, a dojazd do miejsca pożaru ciężkich pojazdów utrudniony ze względu na stan dróg, zwłaszcza polnych.*

O wielu wypunktowanych powyżej aspektach zabezpieczenia przeciwpożarowego pisaliśmy już w poprzednich numerach czasopisma "Doradztwo Rolnicze" szczegółowiej. Mimo to jednak bez osobistej refleksji nad tym problemem osób pracujących w rolnictwie, właścicieli zbiorów i obiektów oraz bez zdecydowanych działań z ich strony nie spowodujemy zmniejszenia zagrożenia i nie unikniemy strat.

**Dlatego apelujemy do wszystkich
o przemyślenie zasygnalizowanych problemów !**

Opracowano
w Wydziale Kontrolno-Rozpoznawczym
KW PSP

Konkurs "Zielone lato 97"

Wzorem lat ubiegłych w roku bieżącym także zostanie przeprowadzony konkurs agro - eko - turystyczny "Zielone lato". "Zielone lato" to prowadzona od czterech lat akcja antenowa Redakcji Rolnej programu I Polskiego Radia i prasowa tygodnika "Gospodyni" oraz miesięcznika "Agro-bazar".

Jest to konkurs o zasięgu ogólnopolskim, przeprowadzony w dwóch etapach: etapie wojewódzkim i etapie krajowym.

W roku bieżącym odbędzie się już czwarta edycja tego konkursu. Patronat nad plebiscytem - konkursem "Zielone lato 97" objął Vicepremier, Minister Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej P. Jarosław Kalinowski. Sprzymierzeńcami akcji są także: Prezes Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa P. Henryk Antosiak, Prezes Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej P. Józef Zegar oraz Dyrektor Fundacji Programów Pomocy dla Rolnictwa "FAPA" P. Czesław Siekierski.

Współorganizatorami są też Ośrodki Doradztwa Rolniczego.

Na szczęblu wojewódzkim komisję konkursową powołuje Dyrektor Ośrodka Doradztwa Rolniczego. Na szczęblu krajowym komisję powołuje Minister Rolnictwa i kierownik Redakcji Rolnej Polskiego Radia S.A.

Celem konkursu jest dalsza popularyzacja tej formy wypoczynku oraz aktywizacja właścicieli gospodarstw w zakresie poprawy jakości i ilości usług agroturystycznych.

Przy ocenie gospodarstw zarówno na szczęblu wojewódzkim jak i krajowym kryteria brane pod uwagę są następujące:

1. Jakość świadczonych usług.
2. Ekologiczny system oddziaływania :środowisko-człowiek.
3. Standard gospodarstwa (estetyka otoczenia, higiena żywienia i pomieszczeń, wyposażenie gospodarstwa itp.)
4. Zdrowa żywność, gospodarstwa z atestem Ekolandu.
5. Inwestycje w gospodarstwie związane bezpośrednio z prowadzoną działalnością agroturystyczną (modernizacja budynku, wypożyczalnia rowerów, zakup sprzętu pływającego, przygotowanie terenu do zabaw dla dzieci wczasowiczów itp)
6. Konkurencyjność ceny.
7. Szczegółne atrakcje związane z gospodarstwem rolnym i okolicą (zajęcia sportowe i rekreacyjne).

8. Aktywność gospodarza w propagowaniu własnej oferty agroturystycznej.

Wojewódzka Komisja Konkursowa ma za zadanie wybrać na terenie województwa jedno gospodarstwo, które uzyskało najwyższą ilość punktów (wg. kryteriów oceny) i zgłosić je do etapu ogólnopolskiego do dnia 15 sierpnia 1997r.

W konkursie przewidziane są nagrody. Ilość i jakość nagród w etapie wojewódzkim leży w gestii Dyrektora ODR. Na szczęblu krajowym są przewidziane następujące nagrody i wyróżnienia:

- *Puchar Ministra Rolnictwa - dla najlepszego gospodarstwa,*
- *dyplomy wyróżniające dla laureatów 1 - 3 miejsca,*
- *dyplomy uznania dla wszystkich uczestników eliminacji rejonowych,*
- *atrakcyjne nagrody rzeczowe.*

W naszym województwie w chwili obecnej jest 27 gospodarstw, prowadzących działalność agroturystyczną. Są to gospodarstwa zróżnicowane pod względem jakości i ilości usług. Sądzę, że część z nich będzie zainteresowana udziałem w konkursie, dlatego też informuję, że:

- *zgłoszenia udziału w konkursie należy składać u specjalistki d/s wgd pracującej w odpowiednim rejonie działania,*
- *udział wziąć mogą tylko gospodarstwa agroturystyczne, które swą działalność zgłosiły do ODR już wcześniej,*
- *muszą to być gospodarstwa współpracujące z ODR (w zakresie działalności agroturystycznej),*
- *ostatecznym terminem zgłoszenia jest 30 lipca 1997r.*
- *specjalistki d/s wgd będą informowały odnośnie idei konkursu oraz o warunkach udziału.*

Przypominam, że w roku ubiegłym braliśmy już udział w tej akcji. Na szczęblu wojewódzkim komisja wyróżniła 4 gospodarstwa:

- 1- miejsce** *Elżbieta i Wiesław Jakoniuk, zam. Zabuze,*
Gospodarstwo zostało też wyróżnione na szczęblu krajowym.
- 2- miejsce** *Beata i Jerzy Maksymiuk - Pawłów Nowy,*
dwa równorzędne 3 - miejsca
Sabina i Marian Świć - Zabuze,
Czesława i Ireneusz Caruk - zm. Janów Podlaski.

Główny Specjalista d/s wgd *Bożena Warda.*

Potrawy na okres wiosenno - letni

O tym, że o zdrowiu człowieka decyduje w znacznym stopniu prawidłowe odżywianie wiemy już wszyscy. Często jednak brakuje nam koncepcji przy układaniu jadłospisów. W artykule chcemy podać przepisy na potrawy z warzyw dostępnych w okresie wiosenno - letnim jak i na potrawy mało pracochłonne.

W okresie letnim mamy znacznie mniej czasu na przygotowywanie posiłków. Prawidłowe żywienie jest wtedy na dalszym planie. Ze względu na duży asortyment świeżych warzyw i owoców w tym okresie możemy przygotowywać wiele atrakcyjnych, odżywczych i mało pracochłonnych potraw. Najwięcej zależy od własnych inwencji, pomysło-wości i upodobań.

Poniżej przedstawiamy wybrane przepisy takich potraw.

Salatka makaronowa:

250 dkg drobnego makaronu (w kształcie gwiazdeczek, muszelek) ugotować do miękkości i wystudzić. Następnie dodać puszkę kukurydzy, 2 świeże ogórki pokrojone w kostkę, 4 zmiążdżone ząbki czosnku, majonez, sól, pieprz. Całość wymieszać.

Cukinia nadziewana:

4 małe cukinie, 15 dkg żółtego sera, puszka sardynek, 4 łyżki majonezu, 2 łyżki śmietany, sałata zielona, koperek, sok z cytryny, pieprz, sól.

Cukinie umyć, przekroić wzdłuż na połówki, usunąć gniazda nasienne, skropić sokiem z cytryny, posypać solą, pozostawić na 30 minut. Ser zetrzeć na tarce o drobnych otworach, połączyć z sardynkami, majonezem, śmietaną, posiekanym koperkiem i doprawić. Cukinie osuszyć, posypać pieprzem, do każdej połówki nałożyć przygotowane nadzienie, udekorować, ułożyć na półmisku wyłożonym liśćmi sałaty.

Roladki z sałaty:

8 dużych liści zielonej sałaty, 10 dkg białego sera, 2 jaja, pęczek szczypiorku, 6 łyżek majonezu, pieprz, sól.

Ugotowane na twardo jaja zetrzeć na tarce z dużymi otworami, wymieszać z roztartym białym serem, posiekanym szczypiorkiem i dwiema łyżkami majonezu, doprawić solą i pieprzem. Posmarować masą liście sałaty, zwinąć, ułożyć na półmisku i oblać resztą majonezu.

Makaron z parówkami:

30 dkg makaronu, 30 dkg pieczarek, 2 grube parówki, 3 jaja, 2 pomidory, masło, natka pietruszki, sól, pieprz.

Makaron ugotować w osolonej wodzie, odcedzić. Umyte pieczarki poddusić na maśle, pokrojone w kostkę parówki podsmażyć także na maśle. Makaron przełożyć do garnka, postawić na małym ogniu, dodać parówki, pieczarki, sól i pieprz, dodać rozmieszane jajka i wymieszać. Danie jest

gotowe gdy jaja się zetną. Całość posypać natką pietruszki i udekorować ćwiartkami pomidorów.

Flaczki z jarzyn:

4 marchewki, 2 pietruszki, por, cebula, pół selera, łyżka mąki, łyżeczka masła, 15 dkg makaronu krajanki lub 5 naleśników, kostka bulionu, majeranek, sól, pieprz ziołowy.

Jarzyny oczyścić, umyć, pokroić w cienkie paseczki i ugotować w małej ilości wody. Gdy będą miękkie rozpro-żdzić mąkę w małej ilości wody i wlać do jarzyn. Zagotować, dodać masło i doprawić przyprawami. Wrzucić ugotowany makaron lub pokrojone w paseczki naleśniki. Wszystko wymieszać, podawać gorące z pieczywem.

Salata po polsku:

2 główki sałaty, pół szklanki śmietany, sól, kwasek cytryno- wy, pół łyżeczki cukru, 2 - 3 jaja na twardo.

Liście sałaty umyć i ułożyć na sicie aby osuszyć. Ułożyć ją w salaterce, duże liście pokrajać na kawałki. Polać śmie- taną, przyprawioną solą, kwaskiem i cukrem. Posypać jajkiem ugotowanym na twardo i pokrojonym na kawałki.

Salata ze szczypiorkiem i ogórkiem:

Główka sałaty, 1 dłuższy ogórek, łyżka szczypiorku, 3 łyżki oleju, kwas cytrynowy, płaska łyżeczka musztardy.

Umyte liście sałaty podzielić na mniejsze kawałki, ułożyć w salaterce. Ogórek obrać i pokroić w krążki, szczypiorek też drobno pokroić. Ogórki i szczypior wsypać na sałatę. Do kubeczka wlać olej, łyżkę soku z cytryny i płaską łyż- czkę musztardy. Składniki wymieszać aż utworzy się gęsty sos. Sosem tym oblać sałatę. Przed podaniem doprawić solą.

Młoda kapusta w śmietanie:

1 główka młodej kapusty, cebula, sól, 5 dkg słoniny lub wędzonego boczk. 3/4 szklanki śmietany, łyżka mąki, sól, koper lub natka pietruszki.

Poszatowaną kapustę zalać dwoma szklankami wody wrzącej, dodać drobno pokrojoną cebulę, sól, stopiony tłuszcz i ugotować w odkrytym garnku. Następnie dodać śmietanę wymieszaną z mąką, zagotować i przyprawić do smaku. Przed podaniem posypać zielonym koprem lub natką pietruszki.

Surówka z kalarepy:

3 - 4 kalarepy, pęczek rzodkiewek, garść posiekanego szczy- pioru, sól, pół szklanki śmietany.

Kalarepę po umyciu zetrzeć na tarce o dużych otworach, liście wraz z łydgami drobno pokrajać. Dodać pokrojone rzodkiewki, drobno po krojony szczypior, wymieszać ze śmietaną, osolić przed podaniem.

Oprac.: Maria Godziuk i Zofia Sztokalińska
specjalistki d/s wgd.

PORADY PSZCZELARSKIE

Ostatnie miodobranie jest szczególnie trudne i niebezpieczne ze względu na rabunki. Jeśli tylko miód jest dojrzały, zabieramy go jeszcze w końcu kwitnienia roślin pożytkowych. Umiejętnie przeprowadzone miodobranie można wykonać bez obawy o rabunek nawet w okresie bezpożytkowym. Naczelną zasadą jest to, aby miodobranie przeprowadzić jak najdalej od pasieczyska a rodzinom nie oddawać plastrów zaraz po odwirowaniu. W miejsce odebranych plastrów z miodem (zapobiegając rabunkom) wstawiamy plastry osuszone, bez resztek miodu, lub czekamy do ustania lotu pszczół i wstawiamy plastry wcześniej odwirowane. Pszczoły, które dostały się do pomieszczenia, w którym pozyskujemy miód, z wnoszonymi plastrami lub przez otwierane drzwi, powinny tam pozostać aż do końca miodobrania. Wypuszczanie takich pszczół powoduje masowe naloty rabuśnic, co może doprowadzić do tego, że niemożliwe staje się dalsze wnoszenie plastrów do pracowni. Trudności wynikłe z przebywania w pracowni dużej liczby pszczół można złagodzić przez zawieszenie w kilku punktach pomieszczenia klateczek z matkami. Siadające na klateczkach pszczoły są łagodniejsze i dają się łatwo usunąć z pracowni po zakończonym miodobraniem. Prawidłowo przeprowadzone miodobranie nie powinno zbytnio niepokoić pszczół i sprawiać trudności pszczelarzowi.

Przeważnie w drugiej połowie lipca, charakterystyczne jest w upalne wieczory i noce gromadzenie się pszczół pod mostkiem wylotowym i na przedniej ścianie ula. Pszczelarz powinien umiejętnie te pszczoły wykorzystać. Po odwirowaniu całego miodu można karmić je syropem cukrowym (1:1) i dawać węzę do odbudowania. W celu zwiększenia ilości odbudowywanych arkuszy węży zaleca się zabranie rodzinom pewnej ilości młodego czerwiu. Czerw ten można wykorzystać np. w odkładach. Tak przygotowane rodziny, karmione co 2-3 dni syropem (ok. 2 l. jednorazowo), mogą odbudować nawet po kilkanaście plastrów.

W rejonach występowania późnych pożytków spadziowych lub wrzosowych, można w połowie lipca silnie dokarmić wszystkie rodziny lub ich część. Podajemy im co drugi dzień 3 l. syropu (3:2). Zgromadzony w plastrach pokarm zabieramy do magazynu i wykorzystujemy we wrześniu jako zimowy. Przez cały lipiec matki w gniazdach pozostają za kratą, dzięki czemu uzyskamy plastry z pokarmem, bez czerwiu. W inny sposób możemy wykorzystać nadmiar pszczół po pożytku tworząc odkłady. Odkłady 4-ramkowe utworzone w drugiej połowie lipca, z młodymi matkami, dzięki dobrej opiece pszczelarza mają dużą szansę osiągnąć pełną siłę przed zimą. W nowo utworzonym, na 4-pla-

strach, odkładzie powinniśmy umieścić co najmniej dwie pełne ramki czerwiu. W ulach o małych ramkach (włkp.) odkład powinien zajmować 6 ramek, w tym 4 z czerwem.

Koniec lipca jest terminem, w którym należy przygotować gniazda do intensywnego wychowu czerwiu przez rodziny pszczele. Podstawową dewizą podczas tego przeglądu jest usunięcie plastrów nie nadających się do zaczerwienia: ciemnych, uszkodzonych, z dużą liczbą komórek trutowych.

Pozostawiamy przede wszystkim plastry jasnobrązowe, najlepiej z taką ilością pierzgi, która umożliwi matce zaczerwienie większości ich powierzchni. Koniec lipca jest ostatnim terminem wymiany matek w pasiece. W naszych warunkach niestety, pszczelarze dość często otrzymują matki od hodowców znacznie później. Wymieniają je więc nawet w sierpniu. Należy jednak pamiętać, że jest to niekorzystne dla prawidłowego przygotowania rodzin do zimy. W lipcu rozpoczyna się przygotowywanie rodzin pszczelich do zimowania i do wykorzystania pożytków w roku przyszłym. Badania wykazały, że największą szansę przeżycia zimy mają pszczoły, które pochodzą z jajeczek złożonych przez matkę w okresie od połowy lipca do końca sierpnia. Intensywny wychów czerwiu w tym okresie jest więc warunkiem odmłodzenia rodziny pszczelej. Czerwienie matki po 20 września może być nawet szkodliwe. Pszczoły z tego czerwienia osypują się w zimie; jednocześnie do wychowu późniejszego czerwiu angażowane są karmicielki, co pogarsza ich kondycję i przydatność do prac wiosennych. O tym powinien każdy pszczelarz pamiętać w jesieni, gdyż w okresie wczesnej wiosny, główną siłą gwarantującą szybki i prawidłowy rozwój rodzin pszczelich, jest dostateczna ilość zdrowych i niewypracowanych karmielek. Po ostatnim miodobraniu należy również pamiętać o leczeniu rodzin pszczelich. Jeżeli stosujemy leki przeciwko warrozie, w postaci pasków plastikowych lub deseczek zawieszanych między plastrami, należy bezwzględnie po okresie espozycji wycofać z rodzin. Pozostawianie tych preparatów na zimę, może być nawet szkodliwe, ponieważ powoduje odkładanie się substancji czynnej w wosku i możliwość przedostania się do miodu towarowego w roku przyszłym. Drugim niebezpieczeństwem pozostawiania preparatów warroabójczych w rodzinach na dłużej niż to konieczne, jest możliwość uodpornienia się posożyta na ten preparat.

oprac. specj. ODR d/s pszczelarstwa:
Marian Kałabun
Krzysztof Osiełski

WIEŚCI Z PASIEKI

Wielu rodzinom pszczelim przygotowującym się do zimy, pod koniec lata 1996 roku brakowało pyłku. Weszły w okres zimowy w nienajlepszej kondycji. Zima 1996/97 roku rozpoczęła się wcześniej i z dużymi mrozami. W grudniu temperatura obniżyła się do -30°C . Już w styczniu bieżącego roku przyszło krótkotrwale ocieplenie. W lutym, w dniach 8 i 9 ociepliło się ponownie. Pszczoły w tych dniach odbywały obloty. Matki w wielu rodzinach, głównie z matkami rasy Kraińskiej rozpoczęły składanie jajeczek. Ponownie były ciepłe dni sprzyjające lotom pszczół; 23, 24 i 25 lutego. Był to kolejny bodziec do czerwienia matek i wychowu czerwii przez rodziny pszczele.

W marcu 1, 2 i 3 miały miejsce loty pszczół za zbiorem niewielkiej ilości pyłku z kwitnącej leszczyny i olszy. Podobnie było jeszcze 10 i 11 marca. Był to już znaczny bodziec do wiosennego rozwoju pszczół. Natomiast 16.03.1997r. wróciła zima.

W nocy temperatura spadła poniżej zera a w dzień było kilka stopni ciepła. Często ustalała się pokrywa śnieżna w nocy aby w dzień topnieć. Dopiero 27 kwietnia temperatura w dzień podniosła się do 16°C i pszczoły rozpoczęły masowe znoszenie pyłku. Taka huśtawka pogodowa od stycznia do III dekady kwietnia pobudzała pszczoły szczególnie rasy Kraińskiej do wczesnego czerwienia. Wczesne czerwienie /zimowe/ sprzyja w rodzinach nawet w niewiel-

kim stopniu opanowanych przez nosewę- gwałtownemu rozwojowi tej choroby. Obecność czerwii wymaga donośzenia do ula wody. Pszczoły wylatują po nią nawet w niskich temperaturach. Wiele pszczół krzepnie i nie wraca do ula. Rozwój choroby pszczół nosemy i wytracanie się pszczół latających za wodą powodowało masowe słabnięcie rodzin pod koniec kwietnia i w I połowie maja. Wiele rodzin zginęło w tym czasie całkowicie.

Szacuje się, że straty wiosną już po oblocie stanowiły około 20% rodzin pszczelich. Większość rodzin w pasiekach, które przeżyły zaczęły wzmacniać się w III dekadzie maja. Pożytek pierwszy, wiosenny w tym sezonie który trwał od 14.05 do 22.05 w większości nie był wykorzystany. Dopiero od 4 czerwca poprawiła się nieco sytuacja pożytkowa i stan rodzin w naszych pasiekach.

Znaczny wziętek trwał od 4 do 14 czerwca włącznie.

Już 15 i 16.06 waga wykazywała ubytki. Należy się spodziewać, że do czasu zakwitnięcia lipy nastąpi przerwa pożytkowa. Czas ten należy wykorzystać na wirowanie miodu i tym samym przygotowanie miejsca na spodziewany pożytek z lip.

opracowali: dr. Walerian Maksymiuk
mgr.inż. Małgorzata Lewandowska

„AIDA”

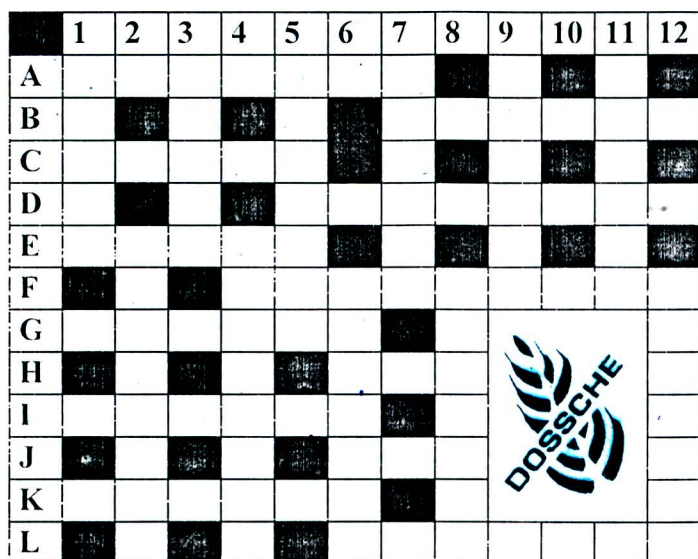
TEL./FAX(0 57)343 77 57;344 33 95
21-500 Biała Podlaska ul.Brzeska 36A

*** * * OFERUJE * * ***

- * PASZE I KONCENTRATY FIRMY „CARGILL”
- * NAWOZY WAPNIOWO MAGNEZOWE - 3 asortymenty
możliwość zamówień telefonicznych - szybkie terminy realizacji
- * NAWÓZ DOGLEBOWY RSM 32%
- * NAWOZY DOLISTNE
Agrosol, Insol, Ekosol
punkt fabryczny - hurt detal
- * OPRYSKIWACZE - gwarancja 12 m-cy
sprzedaż ratalna -bez poręczycieli - informacja telefoniczna
- * AUTOMATY PASZOWE

Magazyn : ul.Gwardii Ludowej 17b-kierunek Sielczyk - tel.342 02 60 dojazd linią nr 9
Biuro :ul.Brzeska 36 A tel./fax (0 57) 343 77 57;344 33 95

Krzyżówka 7/97

Wśród uczestników, którzy nadesłały prawidłowe rozwiązanie krzyżówki nr 7/94 do dnia 05.08.1997 r. rozlosujemy worek paszy ufundowanej przez firmę DOSSCHE.

Podajemy wykaz oferowanych pasz:

- DLA TRZODY

Prestarter - 25 kg - dla prosiat

Starter - 50 kg - dla warchlaków w wadze 15-35 kg

Grower - 50 kg - dla warchlaków o wadze 35-70 kg

Finisz - 50 kg - dla tuczników o wadze powyżej 70 kg

- DLA DROBIU

Mieszanka dla kurcząt - 25 kg, 0-6 tygodni

Mieszanka ekstra dla masek - 50 kg

- DLA BYDLA

Granulat dla cieląt - 25 kg

Granulat dla bydła mlecznego Extra - 50 kg

Prosimy przesłać rozwiązanie na kartce pocztowej na adres redakcji wraz z wyborem proponowanej paszy. Rozwiązania bez wyboru rodzaju paszy nie będą uwzględniane.

Za rozwiązanie krzyżówki nr 5/97 „Dossche Poland Pasze” nagrodę w formie 1 worek granulatu dla bydła mlecznego extra otrzymuje Pan Marek Szewczuk zam Witulin 29.

Sponsorem krzyżówki jest:

DOSSCHE POLAND PASZE KONCENTRATY PREMIKSY

Przedstawiciel PIOTR LIMOWSKI tel. 0-90-227-523

POZIOMO : A-1) przekonywanie siłą. B-7) maszyna do nadawania tajnych depeesz. C-1) łasicowaty drapieżnik, wydra morska. D-5) badacz kultury ludów irańskich. E-1) protoplasta królewskiej dynastii. F-4) krzew owocowy. G-1) miękka wełna. H-6) obowiązek, powinność. I-1) droga planety. J-6) beznadziejność w beczce. K-1) małe jajo wsi. L-6) imię żeńskie.

PIONOWO : 1-A) duża wziętość towaru. 2-E) nieuk. 3-A) baba że nie daj Boże. 4-E) wielkanocna lub powszechna. 5-A) część telewizora do oglądania. 6-F) miesiąc postu u muzułmanów. 7-A) ważniejszy od króla. 8-F) wywóz towaru za granicę. 9-A) siódmy w roku. 11-A) uczucie nie do śmiechu. 12-F) wiśnia wonna.

Hasło:

A-9	I-4	J-12	E-2	A-4	F-9	L-10	D-1	I-3	K-3	F-4	D-6	D-3	I-12
A-1	D-9	E-11	A-7										

Opracował Jerzy Mędra

ADRES REDAKCJI:

Grabanów 21-500 Biała Podlaska
Telefon Biała Podl. 343 37 92, 343 38 66, 341 12 47.
Dyrektor 341 12 55, fax 343 81 98
telex 683330

Adresy i telefony Rejonowych Ośrodków

Biała Podlaska ul. Żeromskiego 3 tel. 343 32 34
Radzyń Podl. ul. Międzyrzecka 99 tel. 352 00 22
Parczew ul. Piwonia 50 tel. 354 24 74
Łosice ul. Piłsudskiego 6 tel. 357 26 65
Wisznice ul. Warszawska 13 tel. 378 22 49

WYDAWCA: OŚRODEK DORADZTWA ROLNICZEGO

ZESPÓŁ REDAKCYJNY: K. Kuresza, B. Filatiuk, B. Michalczyk, Cz. Mirczewska, A. Matuszewski, A. Strącka, A. Radzikowska, B. Warda, E. Kacprzak, A. Żurkowska, specjaliści terenowi doradztwa rolniczego i specjalistki WGD.

SKŁAD KOMPUTEROWY: M. Zając, A. Mazur.

DRUK I : P. Wagner-Poligrafia ODR Nr Zamówienia /97 nakład 3 500 szt.